ne

Shkolle te para

të Shqypnís.

Libri i parë

Shtampa e dytë

BKSH

Këndime

per

Shkollë të para

të Shqypnís.

Libri i parë

Shtampa e dytë

BKSH

BKSH

Këndime të para.

BKSH

i

i, ü, i, ü, i,

u

u, üü, uü, u, üü,

t

ti, tui, u tut, i tu-ti,

j

ji, u-ji, i ti-ji, ju tu-ti i

ju-ji, u ji, u-tut.

BKSH

i

i, ii, i, ii, i.

u

u, ui, iu, u, iu.

t

tui, ti, i tu-ti, tu-tu, u tut, túit.

j

jí, ju tu-ti u-ji, i jú-ji, i tí-ji, ijt, tu-tju u-jit.

BKSH

e, ë,

je te u-ji, i te-ti, te-të,

e tu-te, e êj-te, tê-jë, te-jet.

l

lu-le, tu-li, i lé-ti, leu,

u-le, lê-te, te-li, lu-tu,

ti jé lu-le.

ll

llu-llë, u-llí, i ti-lli,

u-llijt, tu-llë.

BKSH

e, ë

jé i te-ti, jet, e êj-te, je-te tej, e tu-te, te-jë, jet tu-tjè, e tu-ti u-ji, te-të, të tijt.

l

lu-te, te-li, lu-le, leu, i lé-ti, tu-li, u ul te-li, lê-te, lu-tu, u lut, u-le, u lut, i-le-ti, lí.

ll

u-llì, u-llîjt, tu-llë, i ti-lli, llu-llë, tu-ll' e tel.

BKSH

b

bé, bi-jë, bue-lli bje te u

jë, tu bë lu-le, bi-te.

k

ké-lli, kejt, te-ki, kë-te,

ki-ti, teh, ki-ti-jet.

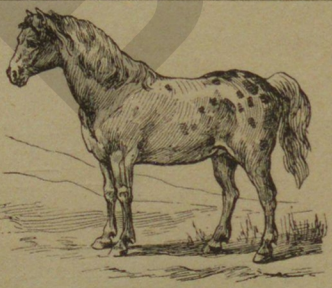

k

kë-jë, ku-jë, kë-tij, ke ké,

b

bé, bje, u be-tu-e, bijt, bu-lë, bi-jë, tu-bë, bi-te, i bu-ti, bue-lli, be-li, bu-lu-e, bu-bë, bi-bë, bĩ-te, bĩ-ti.

h

hĩ-te, te-hi, u hu-tu-e, he-lli, teh, hi-tí, hejt, hú-ti, i hútit, hĩ-te te lu-let, hi-le, he-be, be-hi hú-ti.

k

kû-ji, kî-ji i kë-tij, u ku-llu-e,

kë-të, kú-lla, ku-le-të, tul bu-ket.

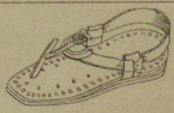

o

i jo-ti, to-k'e ho-llë, kû lot-ti, ko-k'e bu-të ko-ko-ti, ko-je, kot.

a

i ja-ti, la-la, i-ku ká-li, ka-loj u-jë, e-tu-ti bo-lla, aj ká-kaíl të bu-të.

ku-llë, ku-le-të, kûjé? kë-tû, te-hi i kû-jit, kû i ké lu-let? i ki-te te he-bet.

o

buk o-ket, ko-je bu-ket, ti ké koll, tel i ho-llë, ko-ko-ti, kî-ji i jot, he-tò, bo-k' e bu-të, lo-to-te, u-ji lot.

a

bã-te ha-tá, ká-li ka-loj, la-la ká ba-ta, bo-lla ha, hú-ti ha-te kî-ja, ka-la-ja, la-ta e jo-te, ta-ka-ti, ta-lla-lli.

d

de-di, da-da, o-da, a di kû â
dal-ta, dé-lli i bá-llit, do-te
do-de-le, bu-da-lli â kot.

dh

e-dhi e dhi-ja, u dha ká
lu-le, bo-lla tu-ti dhêt e
dhit, i dha dhet dhí e dhet.
de-le, a u lo-dhe?

d

da-da, dé-ti, de-lja â e butë, di-ta, a-da, o-da, di-je, lla-bu-di, bu-dá-lli, du-llî-ja, di-t' e bu-të, hajt te da-ja, dja-lit i duel li-ja, a do-le o-det, kû i la du-jit?

dh

dha, dhi-ja, i dhe-ti, e-dhi, e-dhè, u lo-dha, e lo-dhi, dhe-të, dhí e dhe-të e-dha, a u lo-dhe? u-lu e-dhè ti, jé i idh-të, li-dhi te-jet, dhi-ja do e-dhat, të dhe-tat.

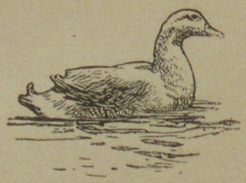

r

e-ra, ro-ja, ru-ju, ká rá bó-rë te de-ra, ká do-rë të bu-kur, ri-k'e ri-kā, tje-ter a ká?

rr

te-rri, be-rri, rri-te rro-tull o-bo-rrit, dja-li i ur-të rri ra-hat, dje-rri ká-bár, rru-dhi duert.

BKSH

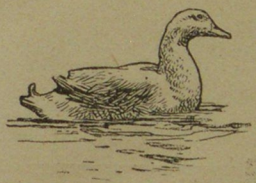

r

ra, re, ri, ro, ru, a-ra, é-ra, o-ra, u-ra, rá-ja, rẽ-ja, e re-ja, ro-ja, ru-ju, de-ra, do-ra, du-ro-te, ba-ri, ba-ro-ti, i lar-ti, i bar-dhi, ba-ba u-ro-te djelt, ká rá bó-rë, ri-ka ber-tet.

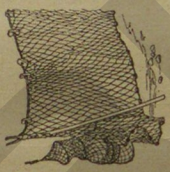

rr

a-rra, rre-ti, rri-ta, rro-tull, rru-dha, rru-dhet do-ra, rrie-lli del te dje-rri, rrũ-ja, de-rri, rri ur-të, rrjedh u-ji te a-rra, a të rrẽj-ti? rre-ti rri te u-ji, ja rrĩ-te rráll.

BKSH

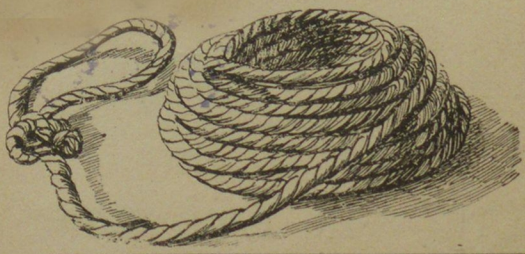

n

ne-ni, nu-ni, kúr-bân ka-
na, na-na e nu-ni na kan
dha-në dhun-ti-ja, o ti nie-ri.

ny

nyi-la, u-nyĩ-lli, nyi-tu
kah de-ra, nyi-tû nyi-tet
nyi-kál.

Oksit

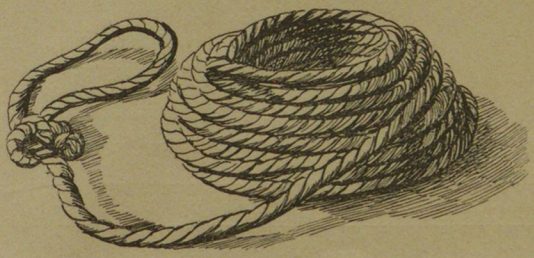

ll

na-na, nê-na, ni-na, ne-ni, nu-ni, nu-na, na-ta, ná-de, rri-ni, rrê-na, nie-ri, nu-ri, u-llî-ni, û-ni, u-ne, na dha na-na a-rra, a ke-ni ũ, në ná-dje di-het di-ta, rrê-na ã dhu-na e nie-rit, rú-ni kar-te-lat.

nj

nja-la, nji-tû, u-njĩ, nja-la e nji-la rrijn n'u-jë, nji rret nji-la, nji-tû n'at bo-kë, nji-tû je-ton nji nie-ri i ur-të, njê-ni ha njê-ni nji-non, i nje-ha dé-ri në nji.

m

mi-ni, lu-mi, mi-ku i mi-
rë të ta-në hir, di-ta e mi-
rë dán ná-dje.

v

ve-li, vi-da-ni, kû ve, ve-
tem në vo-ter, ju da-va nyj
va-dë të tan-ve, ve-tull-
bar-dhi.

BTSH

m

má-re, me-rre, mi-rë, mo-ri, mu-ri, u-mi-ni, rru-mi, nji dja-l' i njo-më, lam-tu mi-rë, nji-tu ma-lit, ká ma-rrë ma-lin, e merr mã-lli, e mũj-ti me ur-tí, ma mo-re maj-mu-nin, kúr e mo-re?

v

va-la, ve-li, vo-li, vi-le, la-va, le-va, li-va-dhi, ja rri-ni vé-ra, te nji-kë-ta vá-na, du-ro-je lav-din e huej, mje-r' i vet-mi, vau ká rrje-dhë të ma-dhe, a-vi-tu në vo-ter, ve-ton mo-ti, â vé-rë.

y

i y-ti, i y-ni, ky nie-ri
â yr-nek, o-da bân tym,
ber-by-ket, dij rij-be, o
byl-byl byl byl i mje-rë.

p

pe-li-mi, pa-ta e pa-ta-ni,
kap nji li-ber në do-rë, la-
je ka-pa-kun e de-rës.

BKGJT

y

yl-be-ri, hý-lli, dý-lli, dyr-nja-ja, ty-mi i by-kut, a ké njy-e voe, i ly-ve dyert, i dhêm në ny-e, të-lye-ni, ja-në thy-e dyert, byl-by-li, my-ku, kan ber-ly-ket, i kúi â ky? i y-ti, a i y-ni, a ha byl-met?

p

pa-la, pe-la, pi-la, po-la, pu-la, lo-pa ly-pë bár, pe-li-mi â nji bî-më, pa-ta e pa-ta-ni, lo-pa páll, pu-pul pa-vo-det, pje-pen i pá pje-kun, u per-pojn per-pje-të.

c

ci-ri-ko-ka, mi-ca e da-ci,
cer-le-ku, cu-nga, co-h'e vér-
dhë, nji ka-rro-c'e vo-cerr,
pár a cub?

ç

çer-dhe, ça-ka-lli i mu-
llî-nit, ço-ju he-ret, ça, pe-
let rrij-ne-per kë-ne-ta,
çi-le de-ren.

BKSH

c

ca-pi, cé-na, ci-pi, co-pa, cu-ca, e cir-ka-ti cer-le-ku, mi-ca e da-ci ruejn te ko-te-ci, ci-lli ká mã cé-në? kû â mã ce-kë kû e-cë u-ji a kû rri a-mull? e da-va co-pa co-pa, ec o ca-mer-llok.

ç

ça-li, çe-pi, ço-ta, çu-pa ça-ka-lli i mu-llî-nit, çi-ka, ço-ba-ni me vi-ça, çil-ci i de-rës, u çil pá çilc, ça-pi-ni â i vérdh, çu-d' e ma-dhe, ço-ban me çu-ka, çi-k' e çu-p' â nji.

g

gê-ni, gi-ge-ré njo-më, ba-ba
gor-ton dja lin, hi-gu nie-
rit të keq.

g

go-ma-ri ber-tet, rue-je go-
jen, gu-ri ga-cë, gi-ci-lo-het
ger-gi-lâ-ci.

BKSH

q

qa-rri, qe-rri, qo-rri, qê-ni, qy-qja, qie-lli, qor-ti-mi, ba-ba qor-ton dja-lin, qie-lli du-ket kuq, ke-p' e keqe, qê-ni qi le-hë nuk ha, i vojt pu-na huq, qe-pe pet-kun, kúr pi-qen pê-mët.

g

ga-la, la-ga, gu-ri, ri-gu, gel-qe-re, gi-ci-lo-het, go-ja llap e do-ra dap, go-gel, gi-ri i giet mî-nit, a m'a nep nji go-t' u-jë? i gia-ti, kerrç â go-ma-ri i vo-cerr.

gj

gje-li-na, çon he-ret, ça i per-gje-gji? gjiy-te-ti â i bu-kur, nji gjiy-le he-ku-rit, gjij-gji i madh.

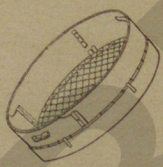

s

si-ta, sÿ-ni i keq nuk â gjã, sa-hat á-rit, pê-së só-rra, ni-su he-ret, erdh-ne ro-sat, ry-su nji he-rë.

BKSH

gj

gja-ku, gje-li, do-gja, gji-moj mo-ti, gjy-te-ti i jo-në, gjýgj i mi-rë, gjur-ma e gje-lit, gje-je gjãn qi pa-te, gjo-ja e a-tij gjue-ta-rit, u dorgj me gju-e, nji gjy-le he-ku-rit, gju-min e mi-rë, u gjy-gju-e.

s

sa-na, se-rja, si-ta, so-rra, su-ka, sy-ka, ni-su, ro-sa, ti-si, si-vjet kan ar-dhë ro-sa sá u-ji, sa-pu-ni më dogj sỹt, si-ta si-të mie-llin, si s sy-ne su-ken? as-se-si, rra-sa e sy-per, mos i fol keq as-kúi.

sh

she-ga, mos shâj sho-qin, shum kush, shi i shie-shem, shi-kjo vé-din, mo-ra ni-sha-nin, shy-ta.

zh

zog i e-ger, zâ-ni i zo-tit, zê-mer bar-dhi, ka-zan ra-ki-jet, i zym-ti, per-zi-je zér-den, zu-ma-re, uz-da-ja.

BKSH

sh

sha-la, sho-sha, shi-ta, shu-li, shy-ta, sho-ta she-ti-të, bie-shin shí-na shum, me dá sha-pin e she-qe-rin, shî-je pet-kun me bru-shë, sher-ma-she-ku â nji bî-më, shum kush rrê-het në ket she-kull, shi-kjo vé-din.

z

za-na, zâ-ni, za-ga-ri, zo-gu, zé-lli, pa-za-ri, za-lli-na, az-ga-ni, i zo-ti i za-be-lit, i len uz-da-ja në zê-mer, i ke-qi â e ze-za e vé-dit, nie-ri i zy-mët, zu-ma-rja ká zâ-nin e bu-kur, lul-zoj za-ma-ku, u ze-zu-e.

zh

zha-ba â bã zhu-bel, u zhy-e me zhi-ri, â zhe-le zhe-le, lot si zhi-va, mos bân zhur-më, zhy-tu.

f

fe-rra, fe-si, u-fu-lla, ka-raj-fi-li tu-fa tu-fa, fol me

zh

zha-bi-na, zhe-le, zha-va-ri, zhi-va, nji zha-bë dhi-jet, mos bâ-ni zhur-më, u zhy-e me zhí-ri, bazh-da-ri pe-shon, lot si zhi-va, kish pet-kun zhe-le zhe-le, e té-ri zhe-gu, u zhyt me zhe-le.

f

fa-ra, fé-rra, fí-ri, i for-ti, fu-rra, fý-lli, mos e fer-kò fy-tin, e fer-fu-lloj a-tje, tui fje-të nuk fi-to-het

ur-tí, fi-lle-sa e mi-rë â

gjy-sa e pu-nës, fy-ti.

x

mos u xîj duerzh, kush

nuk xên i rij nuk xên

kurr, xû na nji zog te zij,

rran-xa e za-ma-kut, m'i

xo-re mêt.

xh

xha-ma-da-ni, xhu-xhi-

BKSH

gjã, fi-ti-mi, fi-lle-sa, e dan fe-le fe-le, be-rre tu-fa tu-fa, fi-lloj me gu-fu-e ba-ri, far-ka-to-ri, faŕ-kon.

x

xã-ja, rrun-xa, rrun-xa-ku, na xû-ni bó-ra, të xé-tit e vé-rës, si jé xĩ duersh, u rrë-xo-va ne-per rran-xa pê-mësh, gu-xò me da-lë, na xû-ni shiu, m'i xo-re mët, xê-ne le-pu-rin me qerr, a e xû-ne?

xh

xha-ko-ni, xhe-vá-pi, xhi, xhi-llo-

ma-xhuxh, hy-lli xhi-
xhi-llon, xhe-pi si kall-
xo-het kiii, xhi-xhi-ba-
no-za.

th

thi-ka, thim-thi, thu-
pur e thá-të, mos thuej-
rrê-na, dë-lí-ri thojt,
thue-ja fja-len e mi-rë
gjith e ci-llit.

BKSF

ja, xhur-di-ja, xho-ka, xhy-be, ha-xhi-ja, xhe-pi i xha-ma-da-nit, xhi-xhi-ba-no-zi, xhu-xhi-ma-xhu-xhi, a-xha, ha-xha-ri, xha-mi-ja, xhy-mer-ti, xhu-run-ti-ja, xhe-le-pi i be-rre-ve.

th

tha-na, the-pi, thim-thi, tho-ni, thu-pur, u thy-e, dja-thi, që-tha, gjith-kush, thu-pur e thye-me, ja-në thá tha-nat, thi-thi vi-çi, u-rĩ-thi çon to-ken per-pje-të, tha-nat e tha-çat, ther-mi-ja bu-ket, gjith i ci-lli jush tho-ni nji fja-lë.

mb, nd, ng.

da-llë-ndy-sha u ndal
per-mbi gembtë ma-ndit,
la-ngo-ni nget, mos ja
ndal ndi-men t'a-ndetë-
mbe-tun ve etë vor-fë-nit.

bl, br, pl, pr, dr, tr.

ble-va, pre-va, bre-va, ple-
pi plak palc as-pak, bleu

BKSH

mb, nd, ng.

mba-the kë-pu-cen, mbe-ta, mbu-sha, mby-ta, ku-mbo-na, kâ-mba, nda-le sa-nda-llin te ndo-nji gúr, nder gjith sê-nde nda-le vé-din, ndi-giò pri-nden t'a-nde, mbas-si e ha-te mbë dhâ-mbë, nga-lli-ca, ngerr-çi, shu-ngu-llo-te ma-li, la-ngo-ni nget mã fort se le-pu-ri, jam ngu-t' e nge-la, i mi-ri nuk ngî-het kurr me di-je.

bl, br, pl, pr, dr, tr.

ble-ta, ble-ri-mi, blo-va, u-fu-lla â bã blu-dë, bra-va pá çilc, bri-ta, bro-ho-ri-ja, bru-sha, breu, pla-ngu, ple-pi, plo-ri,

li-bra plot, brî-më bret-ko-cash, i tre-ti é-ra dra-ndo-fi-lles.

fl, fr, ft, fll.

fla-ka, flo-ku, flu-tur, erdh fro-ri e po-mba ftof-të, i rá frũ-thi, frŷ-ni nji fllad i lét.

BKSH

plu-mbi, pu-pla, sy-pri, prĩ-ja prênd-vé-ra â plot me dreth-za, dry-ni i tri-nës, prû-ni drũ prei prozh-mit, e preu me pluer, e trê-mi dra-ngu, a jé trim?

fl, fr, ft, fll.

fla-ka-da-ni, flo-ri-ni, flu-tu-ra, fle-ta, fli-ta, fra-ti, frê-ni, fro-ri, frũ-thi, frŷ-ma, frỹ-te é-rë ne-per fra-nji-ja, fto-ni u mbush me lu-le, ftu-ja e ftu-ja-ku, frŷ-ni nji fllad i â-mbel, a-fro-ju fto-nit, fri-ga, u fri-gu-e, sot â fto-ftë, ker-si-ti fli-ta.

gl, gr, kl, kll, kr.

glo-qi, gli-get, gri-ma, gru-ni, klé-ri, klly-çi, kllu-ka, kre-hu per-di-të me krâ-hen.

sk, shk, zg, zhg.

ska-mi, skje-pi, zgi-dhe do-ren, zgo-dha një skâj per-vé-di, shkje-va sku-ndí-llin e zhgu-nit.

BKSH

gl, gr, kl, kll, kr.

gli-qet e kâ-mbë-ve, gro-pa, gru-ni, gri-ma, grẽ-thi, ha-gre-pi, o-gra-ja, klé-ri, kllu-ka, gru-ni â mbu-shë me kllo-gjen, kra-pi, kan da-lë shum krep, je-na nder kre-xhem, kri-shi â nji bî-më, tre-ti si kry-pa nd' u-jë, kro-jet e ma-lit, mos kru-ej kry-et, ka-cè gre-pen, gru-mbull kru-ndesh.

sk, shk, zg, zhg.

ska-ji, ska-mi, rri-sku, bri-sku, ske-le, sku-ta, skje-pi i zo-gut, shkâ-mbi, shko-pi, shko-lla, a ké shku-e në shko-llë? kan da-lë pje-shkat, â shky-e sku-ndí-lli i zhgu-nit, zgo-dha dý pje-shka të bu-ku-ra, zgie-dha e qé-ve, shkon di-ten tui xa-në skor-ta, mos i zhgul lu-let, shkâ-mbi i dé-tit çon shku-më.

sq, shq, zgj.

sqa-pi, shqy-pe, zgjo-ni, a flet shqyp? ble-ta i-ku prei zgjo-nit, nji lë-ku-rë shqa-rrit, u-shqim per sqep.

sp, shp, zb, zhb.

spe-ci, spo-li, spil-ca, zbu-ku-ro-je shpir-tin t'and, u zbé prei fri-get, e zhbi-na prei a-ndej, ec mã shpejt.

sq, shq, zgj.

sqa-pi, sqo-lli, sqe-le, sqep, si rri sqút, brisq-rrues, shqy-pja na shqy-mi pu-lat, giu-ha shqy-pe, a flet shqyp? lë-ku-ra e shqa-rrit â e bu-kur, mull-za per sqi-lë, zgjo-ni u mbush me ble-të, u zgjã te-per, sá vo-në u zgjo-ve, e zgju-moj per dhu-ni, shkur-to-je shko-pin, shki-n'e shkjá.

sp, shp, zb, zhb.

spa-ta, spe-ci, spo-li, mos qit spil-ca, ço-ja rru-spat re-shpe-rit, ngu-le me spil-ca, e-ja e shkoj-më te shpi-ja, shper-lá-je me shpũ-zë, spi-ku, shpi-ku, e zbu-ku-ro-va li-brin, per-se u zbe-ve, e zhbî-ni prei a-ndej, shka â bã nuk zhbâ-het.

st, sht, zd, zhd.

sti-na, shtâ-za, zdat-ku, u zhdesh pet-kash, kush qe-sti-së sho-qin âsht per t'u qe-sti-së aj ve-të.

ngl, ngll, ngr, mbr, ndr.

hi-ngli-zi, ti-ngllë-mi, hi-ngllon ká-li, i ngrë-ti aj, ha-ngri bu-ken e mbra-mes.

PKSH

st, sht, zd, zhd.

sta-ni, stê-ja, sti, na, sto-ni, i shta-ti, e shter-ngo-va shte-gu, shto-gu, shtu-pa, zdat-ku, mos u zhdesh pet-kash, ha-pi gi-shtat, pu-shka-li-qe shto-gut, mos ec zda-thun se thé-re kâ-mbësh, u zhduk si rë-ja, i vû-na go-zhden de-rës.

ngl, ngll, ngr, mbr, ndr.

hi-ngli-zi, u hê-ngle-ti-se, më ti-ngllon ve-shi, ká-li hi-ngllon, ci-nga-rja ti-ngllon, ká ngrî a-kull, ngre-he të ngra-tin per kra-hit, e mo-ra ngryk, mbrá-mja e mi-rë, buk mbrũ-me, kush vjen mbra-pa nesh? hî-ni mbre-ndë, mã së mbra-mit, e mbry-dha ha-gre-pin me kâ-mbë, gjith-mo-në mbroth.

str, shtr, zdr, zhdr.

straj-ca, stre-ha, shtra-ti, shtre-pi-i dja-thit, shtry-dhe në ma-shtra-që, zdry-pi prei ma-lit, e ká mbë-lu-e zdra-la, zhdu-ku prei kë-ndej.

skr, shkr, skll.

skrap-thi, skrop-thi, i shkre-ti, shkre-pi, shkri-

str, shtr, zdr, zhdr.

stra-pa-ca, straj-ca, stre-ha, stro-kull, stru-ka, shtra-ti, shtre-pi, shtri-ga, shtro-ja, shtru-nga, shtry-dha, zdra-ma, zdro-mi, zdry-pa, zdruk-thi, stru-ket nen strem, mos rri nen stre-hë, shtry-dhi té-shat, zhdrỹ-je de-ren, zhdri-vi-llo-ju nji gri-më, na-stra-din ho-xha, nji ma-shtra-pë u-jë, zdryp prei ká-lit, ndi-giò mje-shtrin e mje-shtren.

skr, shkr, skll.

skrop-thi skrrã-ja, i shkre-ti, shkri-mi, e shkrî-na, i shkro-va nji le-trë, ká rá në skllop, mos i skllo-çit të mba-thu-nat,

mi, u shkrîna, shkro-va, e shkrre-va, skllo-pi, skllo-çi-te, skllu-ka.

psht, shndr.

pshto-va, mos u pshtet, shndrŷ-je ar-ken, shndri-ti ha-na, mos i pshtje-llo li-brat, ko-pshti shndri-të me lu-le.

BKSH

e shkrre-va per to-kë, kan da-lë skllu-ka, mos u shkrryej në plu-hun, bu-kur-shkro-ja, u bã shkrum.

psht, shndr.

pshti-mi, pshte-ta, pshto-va, pshty-ma, pshto-lla pet-kat, mos i pshtje-llò li-brat, i pshtoj do-ret, shndrŷ-na ar-ken, po shndri-të si die-lli, shka shndri-të në mal? ndrŷej e shndryej u çart ar-ka.

u, U.

Uj·ka·shkoj·n'Ulqin. U·lu·në·to·kë. U·
nji·t. Ur·ti·ja·bân·nie·rin·t'ur·të. Uj·ku
lu·ron. U·di·ni, Ur·bi·ni·ja·ne·gjy·te·te.

v, V.

Ve·në Vë·lo·net. Vo·rri·i·fra·tit. Va·la·e
dë·tit. Va·sa·e Vuk·sa·ni. Vë·ra·âsht·e
xë·të. Vë·shë Vra·ka·so·rit.

z, Z, ž, Ž.

Zef·e·Ze·kë·â·nji. Zo·ja·e·bë·kue·me. Za·
go·rajt. Zo·gu·i·bo·rës. Zâ·ni·i·Zo·tit. Za·
de·fi·shndri·të. Za·dë·ja. Za·na·ti·i·Zy·
be·rit. Zë·mer·bar·dhi. Za·dri·ma. Zha·

u, U.

Ûr-ti-ja âsht mã e mi-rë se gjã-ja. — U rĩ-thi çon dhé per-pje-të. — Uj-ka âsht êm vllá mã i vo-gli. — U-le kryet se ha-së në trá; do me thâ-në se kush madh-shto-het nji kob e gjẽn. — Uj-ku âsht nji bi-sh'e e-ger.

v, V.

Vi-jo-sa âsht nji lum qi der-dhet nen Vë-lo-në. — Un er-dha prei Vra-ket. — Vë-ne-shta ká rrush plot. — Va-sa âsht nji fë-mij i ur-të. — Vë-n'ja mê-nden kën-di-mit e ké me kê-n' i lum. — Vé-ra na pjek pê-mët e drith-nat.

z, Z.

Za-dri-ma âsht nji fu-shë. — Zâ-ni i Zo-tit. — Ze-fi e Zy-be-ri shkoj-në ba-shkë. — U-ne shko-va në Zojz. — Zo-gu flu-tu-ron. — Zo-gu e Ze-ka ja-në vlla-zen. — Ze-nji-ni qi nuk nep â si lo-pa shter-pë. — Zaj-mi e Za-go-lli ja-në dý dyer të mëdha-ja. — Zha-bĩa-ku. — Zha-va-ri. — Zhe-la-ni.

va-ri. Zha-bja-ku.

o, O.

O-bo-ti â nji ka-tund. O-su-ni âsht nji lum e O-li-çka nji mal. Ó-ra e ze-zë! O-de-sa, Ol-muc, Ol-den-burg ja-në gjy-te-te. O-so e Os-man âsht nji ê-men.

c, C.

Ci-ni e Ci-na ja-në të mi-rë. Ca-ni e Ce-ni ja-në vlla-zen. Ci-ri-ko-ka. Co-pa e ma-dhe të xên fy-tin. Cir-ka e u-jit. Vî-shin prei Cu-nga-lit a prei Cu-rrajsh t'é-per.

ç, Ç.

Ço-bâ-ni. Çun Ço-ba. Çe-pi i je-bri-kut.

o, O.

Ó-ra e nie-rit âsht ndi-ma e Zo-tit. — Or-va-tu me vij-të per vet-vé-di per at-dhé t' ând. — O-pa-ngat ja-në nji fa-rë mba-thet. — Os-ma-ni pu-non mi-rë. — O-bo-rri â mbu-shë me bó-rë. — Ob-ro-ku i ty-ne.

c, C.

Ci-ni ká xâ-në mã mi-rë se të gjith. — Co-pa duket e ma-dhe në do-rë të sho-qit. — Ci-ri-ko-kat ja-në më-su-e në ko-pshtë. — Cir-ka cir-ka u-ji shpon gu-rin. — Ci-lli âsht mã i mi-rë? — Ca-fi âsht i vllaj i Ca-nit. — Cú-be âsht nji pu-shk' e vo-glë. — U mbë-lu-e Cu-nga-li.

ç, Ç.

Çu-di-tem prei te-jet. — Ça-pi-ni âsht i vér-dhë. —

Çe-li-ku. Ço-ja gjyl-pa-nen Çi-les. Çi-ja e Çi-la-ku rrjn mi-rë. Çup Çe-ti.

g, G, G.

Ga-vo-çi, Ga-nja-lla, Gra-shi e Gia-dri ja-në ka-tu-nde. Ga-ci, Ga-spri, Ge-ga, Ga-ni-ja. Gom-si-gja e Go-mi-na ja-në dy uj-na. Gji-ni, Gjo-ni, Gjo-ka ja-në nji ê men, Gje-li ko-kot.

s, S.

Si-ma i Si-mo-nit. Sta-ka e So-ko-li rrjn-ba-shkë. Se-li-mi e Sy-lej-ma-ni ja-në vlla-zen. Spi-çi. So-pa-çi. Shko-dra, Shkre-li, Sha-la, Sho-shi, Shel-di-ja.

Ça-pe-le ju tho-në bret-ko-ca-ve. — Çi-le de-ren. — Ça-ka-llirreh he-ku-rin. — Çou në kâ-mbë. — Çi-kë do me thâ-në vaj-zë. — Çér-dhe byl-by-lash.

g, G.

Ga-bi-mi qi bâ-het të më-son per nji tje-trë he-rë. — Ga-brie-li ju fal Zo-jës së bé-kue-me. — Vllaut t'êm i tho-në Ga-sper. — Ga-ci âsht i mi-rë. — Go-cë do me thâ-në vaj-zë. — Go-di-ti flo-kët. — Go-j' e â-mblë. — Gje-li ko-kot. — Gjo-ni e Gjy-stja ja-në vllá e mo-trë. — Gjã-ja qi fi-to-het keq shkon huq. — Gji-ni e Gjo-ka ja-në të mi-rë.

s, S.

Si-lja e Si-mo-ni ja-në nji shpi-jet. — S ngî-het me gjã sá i-ri-qi me-dhé. — Spi-çi â në breg të dë-tit. — Sie-llu prei Zo-tit. — Si jé me shë-ndet? Si ké ndje-hë? — Sŷ-ni i lig shef keq gjith-mo-në. — Shko-te kah Sha-la e Sho-shi. — Shpa-ta e Skan-der-be-gut.

i, j, I, J.

I-shu-lli. I-shin prei I-ba-lljet. I-ri-qi thér. I-shte di-ta e shë Jo-ze-fit. Ja-ni-na asht nji gjy-tet i Shqyp-nís. Ju-ba-ni âsht nji ka-tund.

k, K.

Ko-la, Ki-ni, Ke-li ja-në nji shpi-jet. Ku-çi, Kel-mê-ndi, Ka-stra-ti, Krá-ja, Krú-ja, Ka-va-ja, Ko-ni-ca Ko-lo-nja, Kall-me-ti ja-në vê-nde t'o-na.

t, T.

Ti-lja e Te-re-zja ja-në mo-tra, Te-fa e Tu-shi ja-në vlla-zen. Triep-shi, To-pla-

i, j, I, J.

I-ri-qi nuk rri në plis, por në fé-rrë se në fé-rrë. — I-shte dja-l' i ur-të. — I ká hĩ le-pu-ri në bark. — Ja-sha-ri âsht i vo-gel. — Je-ta e nie-rit â si dé-ti me ta-lla-ze. — Je-na në Ju-ban. — Di-ten e shë Jo-ze-fit e të shë Já-kut.

k, K.

Kû ké kê-në sot? — Kam kê-në në shko-llë me Ke-lin. — Ká-lit të mi-rë shtoi ta-gjín. — Ká çu-e Ki-ri e ká ma-rrë fu-shen. — Ka-ta e Ku-sha. — Kul-she-dra â nji gjã e tri-llue-me. — Kan ar-dhë prei Kel-mê-ndit.

t, T.

Te-fa âsht prei Tro-sha-nit. — Ti-lja âsht nji vaj-z' e mi-rë. — Te-me-li i shpís du-het i fórt. Ty-mi na bâ-ni me kjá. — Té-sha shko-llet. —

na, Te-ma-li ja-në ma-le. Erdh prei Trie-shtet. The-thi i Sha-lës. Thu-mbi i pat-ko-nit. Tha-çi â nji bay-rak i Pá-kës.

f, F.

Fa-ndi i madh e Fa-ndi i vo-gel. Fé-ja e jo-në. Fra-nja e Fi-li-pi. Fi-lja e Fa-ti-mja ja-në prei Fle-tit. Fi-ra, Fi-la-ti.

q, Q.

Ger-fo-zi âsht nji i-shull. Kush shkon në Qa-be? Qe-ri-mi e Qa-si-mi. Qel-za e Ger-rre-ti, Qa-fa e ma-lit, ja-në ka-tu-nde mal-ci-jet.

p, P.

Pu-na e mba-rë. Pe-tri, Pá-li, Pa-lo-ka,

T'a kall-xo-va pu-nen si du-het me e bã. — Tru-pi i nie-rit ká gjym-ty-rë shum. — Thue-ja gjith kúi fja-len e mi-rë. — Tha-nat nuk pi-qen të tâ-na. — Thim-thi i ble-tës.

f, F.

Fi-llò di-ten mi-rë tui lu-të Zo-tin. — Fë-mi-ja é mi-rë janë she-ndi i prind-ve. — Fa-lja fa-jin tjer-ve se kë-shtû të fa-lë Zo-ti tý. — Fri-ga e Ten-zot fi-lli-mi i di-jes. — Fja-la e â-mblë then të fór-tin. — Fol pak e ve-shtò shum.

q, Q.

Qel-za e Qe-rre-ti ja-në ka-tu-nde mal-ci-jet. — Qê-ni kû ha le-hë. — Qi-tja nder mênd. — Qe po kë-ndon qy-qja. — Qet gu-rin e mshe-hë do-ren. — Qa-fa âsht nen go-jë me ngia-të fja-la me da-lë. — Qy-pi i vo-jit.

p, P.

Pu-nò e lut Zo-tin. — Pje-tri nuk idh-no-het

Pa-lo-ci, Pa-lu-shi, Prê-ndi, Prê-ndu-shi, Prê-ka, Prê-la ja-në ê-mna gjëndsh. U-nis per Pe-jë e Pez-rênd. Pi-stu-lli, Pa-çi-ra-mi, e Ple-zhja ja-në a-fer.

b, B.

Ber-di-ca, Bel-to-ja, Bu-sha-ti, Bar-ku-llu-shi, Ba-ba, Bli-ni-shti ja-në ka-ta-nde a-fer Shko-dret. Bre-ga i Bue-nës. Be-ri-sha, Ber-dhe-ti.

r, R.

Rue-je go-jen. Ra-ma e Re-xhe-pi kan Ra-ma-zan. Rrën-ci e Rrjo-lli kû ja-në? Rro-ku âsht i mê-çem. Rrî-ne Rrë-shajt. Rran-xat e Shko-dres.

kurr. — Pi-ra-na âsht a-fer Pez-re-ndit. — Pál Pe-pa e Prê-ndush Prê-la ja-në ku-shrîj. — Po vjen Prênd-vé-ra. — Plu-mbi âsht i râ-ndë. — Pu-si ká shte-rrë. — Pri-ndja mu-ndo-hen per ſú. — Pri-te vé-din mos me ga-bu-e në fja-lë.

b, B.

Bân mi-r' e gjëj keq. — Ble-ta flu-tu-ron nder lu-le. — Bâ-na me shku-e në Ber-di-c'o në Bel-to-jë. — Ba-ba i mi-rë shter-ngon fë-mijt e vet. — Be-sa-e nie-rit do të jët he-ku-rit. — Bân ndé-rë në daç me gje-të ndé-rë. — U-ra e Bú-nës. — Bal-tja âsht prei Bre-gut té Bú-nës.

r, R.

Ra-na âsht e î-më. — Re-sa âsht e ke-qe. — Ro-sat ja-në ri-ka t' e-gra. — Ro-ja du-het nder gjith sê-nde. — Rri-tu i ur-të. — Rre-sa bân shum pu-në. — Kû â Rren-ci? — Rrí-lli ju bân keq bak-tí-ve. — Rro-ma âsht kry-et e kë-shtê-ni-mit.

l, L.

La-zer, Lec, Lêç, Lo-ro, Lush, Lip, Luk, Lukë ja-në ê-mna ma-shkujsh. Le-ze, Lizë, Le-në, Li-në, Lu-lë ja-në ê-mna fêmnash. Lle-shi, Llu-pi. Lla-va e ug-vez.

d, D.

Dri-ni âsht nji lum i madh. Du-shi, Dush-ma-ni, Dar-dha, Durr-ë Dajçi, Delbi-ni-shti, Di-bra, Del-vi-na ja-në vê-nde Shqyp-ni-jet. Dhel-pen e nje-trë. Dheu i. Riz.

h, H.

Hi-lak e Hi-lë ja-në nji. Ha-sa-ni e Hay-da-

DKSH

l, L.

La-ma â mbu-shë me gru-në. — Lu-let e ko-pshtit. — Li-ri-mi â mã se u-shqi-mi. — Lu-shi âsht dja-l' i mi-rë. — Lo-pa páll. — Lej-le-ku bâ-ni çér-dhen e vet. — Lla-va e uq-ve ká ma-rrë fu-shen. — Lla-bu-dra âsht nji bî-më. — Lla-ci bân gel-qe-re. — Lle-shi â mã i mi-rë se Ze-ka. — Llo-çi m'i ndyn pet-kat. — Lle-shi i Zí.

d, D.

Du-rò shum. — Du-rue-si shel-bue-si. — Dri-ta e die-llit. — Desht me ju a-vi-të u-jit e rá mbrê-ndë. — Dri-shti bje qe-pë. — Dú-n'je sho-qi shoj-në — Da-shtë-ni-ja me sho-kë â pu-na mã e mi-rë. — Dhâ-mbi kúr çar-tet dhêmb. — Dhi-më kré-jet. — Dhel-pna hâ-ngri pu-lat. — Dhênt ku-llo-sin.

h, H.

Hîn në shko-llë. — Hu-mboj to-ka e rá mbre-

ri-ja-në prei. Ha-sit. Ha-pa-de-ren. Hy-se-ni. Ha-ru-sha. Hi-ni. Ho-ti, Haj-me-li.

a, A.

A-da-mi. A-dem. A-ga. A të tho-në. A-ge? A jé-ti. A-go-sti-ni? A-prri-pa e Ga-rit. Ah-me-ti. A-me-ri-ka.

m, M.

Mal-ci-ja e Ma-dhe. Mer-tu-ri, Mer-di-ta, Ma-li-zij, Ma-tja, Ma-ne-sa, Mu-ze-ge-ja ja-në vë-nde t'o-na. Maz-rre-ku, Me-si, Mbë-shka-lla, Mi-lo-ti ja-në ka-tu-nde.

n, N.

Ni-ka, Nu-shi, Ni-ko-lli. Ndou, Ndo-ci, Ndo-

ndë. — Hy-pa ma-je ma-lit. — Hu-pi si kry-pa nd'u-jë. — Hu-ndë gia-ti. — Hĩ-thi djeg do-ren. — Ha-sa në Hot-nja-në. — Ho-llim i madh.

a, A.

A ké xâ-në me shkru-e? — A-na e ma-lit. — A-ra âsht pu-nu-e mi-rë. — A jé, si jé. — A-rrat i-shin krym-ça. — At-dheu âsht vê-ndi kû ke-na lé.

m, M.

Ma-let e nal-ta ja-në mbu-shë me bó-rë. — Mi-lo-ti a në breg të Ma-tës. — Mziu e Mi-li-skau ja-në dý ka-tu-nde Mal-ci-jet të Pu-kës. — Mî-ni ká bré ar-ken. — Ma-te mi-re fja-len. — Mos fol pá ne-vo-jë.

n, N.

Ne-ser âsht fe-stë. — Në bâjsh mi-rë gjẽn mi-rë. — Ne-vo-ja nuk ká gjýgj. — Ni-su e

ja, Ndo-ka, Ndue-thi ja-në nji ê-men.
Ndreu, Ndre-ka. Ku-asht Na-pu-lli? Nje-
ni vjen, tje-tri shkon. Njom-ja do-ren të
vor-fë-nit. Nji-tu per-shka-llësh.

ë, Ë, ë, Ë.

El-ba-sa-ni. El-bi e gru-ni. E-ger-ci-mi
nuk bjê gjâ të mi-rë. E Ëj-tja e ma-dhe.
Ec mbas fja-lës s'ur-të.

a, b, c, ç, d, dh, e, ë, f, g,
gj, h, i, j, k, l, ll, m, n, nj,
o, p, q, r, rr, s, sh, t, th, u,
v, x, xh, y, z, zh.

BKSH

shko në shpí. — Ndigiò pri-nden t'a-nde në do me je-tu-e shum per-mbî dhé. — Ná dja e mi-rë. — Ne-pi arr-sy-e. — Ni-pa-shit t'o-në. — Nji-la Bú-net. — Njaj qi nuk xên shko-llë jet si berr. — Njê-na do-rë lán tje-tren, e të dy-ja láj-në fa-qet. — Nji-tu ka-dál per shka-llësh.

e, E, ë, Ë.

É-ra e mi-rë. — E di kush jé. — E ni te un. — E mba-ro-va pu-nen. — E-ja shpejt. — E-dhi shkon mbas dhi-jet. — E-dhè ti jé si aj. — E-pi të vor-fë-nit e Zo-ti të nep tý. — E Êj-tja e ma-dhe.

a, b, c, ç, d, dh, e, ë, f, g, gj, h, i, j, k, l, ll, m, n, nj, o, p, q, r, rr, s, sh, t, th, u, v, x, xh, y, z, zh.

A, B, C, Ç, D, Dh, E, Ë, F,
G, Gj, H, I, J, K, L, Ll,
M, N, Nj, O, P, Q, R, Rr,
S, Sh, T, Th, U, V, X, Xh,
Y, Z, Zh.

1.

Gu-ri âsht i fórt. Le-shi âsht i bu-të.
Gjé-thi â i lét. Pé-ni âsht i ho-llë. Ba-
ri âsht i njo-më. Sa-na âsht e thá-
të. Ta-mbli âsht i shkrî. Dja-thi
âsht i ngrî. Xha-mi âsht i shndrit-
shem. Drû-ni âsht i terr-shem. Bó-
ra âsht e bar-dhë.

PKSH

A, B, C, Ç, D, Dh, Ë, E, F,
G, Gj, H, I, J, K, L, Ll, M,
N, Nj, O, P, Q, R, Rr, S, Sh,
T, Th, U, V, X, Xh, Y, Z, Zh.

1.

Shko-lla-ri më-son fë-mijt. — Bul-ku pu-non to-ken. — Gjue-ta-ri vret le-pu-ra. — Kë-pu-ca-xhi-ja bân kë-pu-së. — Shkar-pa-xhi-ja ar-non shkar-pat. — Ká-li çon ba-rren. — Qét ngre-hin qe-rrin e par-me-nden. — Mi-ca ndje-kë shpín. — Qê-ni ndje-kë të zo-në.

BKSH

z.

Nie-ri e-të. Shpe-ndi flu-tu-ron. Ka-ca-le-zi kë-cen. Ka-li shkon trok. Ga-ri the-het me mâj. Dru-ja pri-tet me spa-të, me sa-ki-ç'é-me kme-së. Le-shi ge-thet me ger-sha-në. Pet-ku ge-pet me pë-e gjyl-pa-në. Fe-ri-shta flën në djep. Ta-mbli mie-lit prei lo-pësh, prei de-lesh e prei dhish.

3.

Shpi-ja âsht e nël-të e pu-si i kthélt. Të-rro-ni âsht i rrë-mbý-shem e vi-ja âsht e am-të. Dru-ni âsht i lët e he-ku-ri i ra-ndë. Bó-ra âsht e fu-shkë e a-ku-lli i ngur-të. Li-gë-ni âsht i madh e dé-ti i hap-të. Ha-na shndri-të, hyjt xhi-xhi-llo-jnë, die-lli shkel-xen.

2.

Qê-ni qi le-hë nuk ha. — Mos ja bân kúi se t'a bâj-në e t'a te-proj-në. — To-ka âsht flo-ri-nit per pun-to-rë; per pri-tue-sa nuk qet gjã. — Rri me sho-kë t' ur-të. — Mi-ku i mi-rë nuk ká të pa-guem. — Kû të hásh bu-ken mos per-mbyz ku-pen. — Sá lu-le çi-lin nuk li-dhin. — Kush flën me qen ço-het me ple-shta.

3.

Qê-ni le-hë. — Za-ga-ri hu-ngron. — Mi-ca mja-gu-llon. — Ká-li hi-ngllon. — Zo-gu pi-ngron. — Byl-by-li kë-ndon. — Trum-ca-ku ci-ja-të. — Lo-pa páll. — Më-za-ti ber-ly-ket. — Uj-ku lu-ron. — De-lja ble-gron. — Pu-la ko-ko-ri-zë. — Gje-li bân ki-kii-kiiii....

4.

Fë-mi-ja e ur-të ndi-gion prindt e vet. — Ve-shet ná-dje, la-het e kre-het. — Ju bje pet-ka-ve me bru-shë. — Bân gá-di té-shat e shko-llës. — Ma-ndej ni-set e shkon ne shko-tlë. — Vê-n'ja mê-nden mi-rë kë-ndi-mit. — Mo-ti qi shkon sot, nuk vjen mã. — Rri me sho-kë f ur-të. — Mi-ku i mi-rë nuk ká të pa-guem. — Te-pri-ja ká mre-ku-llín.

5.

To-ka qet bî-më. — Drũ-ja, ba-ri e gjith-shka mu-gu-llon prei to-ket tho-het bî-më. — Pê-mët qe-sin gjeth, lu-le e pê-më. — Di-sá qe-sin gjeth e lu-le e nuk li-dhin pê-më. — Pê-ma ká nran-xen, tru-pin e de-gët. — Nie-ri ká nji korp e nji shpírt. — Kor-pi ká kry-e, trup e gjym-ty-rë.

6.

Mã mi-rë me dij-të se me pa-së. — Kush s ká sho-kun pve-të shko-pin. — Tri-mi i mi-rë me sho-kë shum. — Kush s ká pu-le ha só-rrë. — Pe-shku prei kre-jet qel-bet. — Gjy-sa e dheut si vi-çi i Ndreut. — I vue-mi din shka âsht i më-sue-mi. — U dogj pla-ka tâ-mblit e i frŷ-ni ko-sit.

o o o

BKSH

Këndime.

1. Zina.

Zina âsht nji vajz' e urtë; t' a njoftmen nji herë gjihkush e do mirë. Zina e di shka âsht Zoti. i lutet për ditë e nuk do me e fye. Në shpië nuk ndihet aspak e ju ndigion të mëdhajve. Âsht e dashtun me gjith kênd e nuk thotë kurr fjalë të keqe o rrêna. Baba e nâna lumnojn për vajzë qi kan.

2. Vajza e dhimshme.

Oh sá e mirë âsht Tilja! Për gjith të shtunde shkon e i çon buk Gjonit plak qi lypë në rrugë. Ne e díle ruen për tê mezen e haenave qi bienë në sofer. Me rá plaku i lig, Tilja shkon me nânen e vet me e pá, e herë i çon buk, e herë ndo 'j gotë rakië. I shkreti plak e levdon e e uron. E pernjimênd Tilja ká me pasë bekimin e Tenzot.

3. Bleta.

Nji ditë Lipi i thotë t' et: Babë, këqyre bleten; shka ká qi siellet ashtû tuj fluturue herë mbë nji lule, herë mbë ni tjetrë?

E baba i thá: Punon morè bír; shkon tuj mbledhë dýllin me goditë shpiën, e mjalten me mbájtë gjállë zogat e veta kúr të vîjn dîmni. Bleta edhè na mëson

né, se duhet me punue, e me punue me kohë e me mêndue edhè për nesër.

Kúr ké gjã, e kúr teprija
T' tállë nder t' mira e t' habitë
Mêndò mirë, se ndoshta 'j ditë
Ké me pasun shum ngushtim.

4. Puna.

Bleta punon gjith diten
Tuj rmue me thimth nder lule,
E kësaj e asaj ja ngule
Me mbusë fashojt e vet.

Dierset nen diell puntori
Kërrùt mbi parmênd, me qé
E shprishë njat t' lumen dhé
Qi 'j dit' gjállim i qet.

Neper tallaze t' détit
Siellet me bark' détori,
E mbas atij mũnd qi mori,
Ngarku' me gjã, pushon.

Në dét, mbi dhé, gjith kahna
Mũndit e punës fitimin.
E permbĩ djers' békimin
I madhi Zot e lëshon.

5. Lulet e pêmët.

Cini kishte në kopshtë nji pjeshkë.

Erdh prêndvéra e pjeshka u mbush me lule. Cinit i kãnshin fort ato lule të bardha e të kuqe. Nji ditë vûni shkallen e hypi mbĩ pjeshkë e i mblodh gjith ato lule.

Erdh véra. Cini pritte se po dalin pêmët, por pjeshka nuk kishte veç se gjeth.

— Kush do pêmë, mos të çarsin lulet.

Âsht nji kashë e 'j lashë: Nji spatë me nji të ráme pret nji qind lisa.

6. Vllau i dashtun.

Kelit i fali lala nji mollë të bukur. Sá shkoj në shpië i tha Linës, së motrës. „Qyr sá e bukur âsht këjo mollë! Eja e t' a dájmë bashkë.“ „Me kênë mã e madhe, i tha e motra, kishim me e dá bashkë; por mbassi âsht aq e voglë, haje vetë.“ „Ani ça? tha Keli, t' a hámë bashkë, se më vjen mã e mirë.“

7. Fëmija i dëlírët.

Tefa ishte nji fëmijë i mbarshem fort. Petkat i kishte gjithmonë dëlírt, e ju bite vetë me brushë. Nuk i shifej nji vikë ûndyret as në parzem as në prêhen; e nuk i ndyete kundrat me baltë tuj ngã rrugës. Faqet e duert i láte per órë e i kishte gjithmonë dëlírt. Të tânë e doshin mirë ket fëmijë.

Nânes ju kënaqte zêmra kúr e shifte. Kúr Tefa e merrte nëgrýk me atò duer të bardha e të dëlirta, i bâhej Nânës si me pasë në fyt nji kolanë florînit.

8. Tenzot.

Uraten e ferishtave
Me ndie ne qiell t' a kânde:
Na rrit nen hije t' ânde
Na ruej ti prá, o Zot.

9. Zhárgoja.

Nji fëmijë qi s' po e permêndi, nuk dote kurr m' u lá as m' u krehë. E âma e rrahte per órë, e u mundote me e mësue. Ky fëmijë kúr hate, herë i hate haenat tepër të xeta, herë tepër të ftofta.

Bréte kocat. Thete me dhâmbë arrat e lejthijat.

Prandej i ishin çartë dhâmët e do i kishin rá; ishte i zbét, i qelbej frŷma, flokët i kishte si harushë, faqen e duert plot me zdralë. Brêzin e ngrehte zharg per tokë, si me pasë bishtin per mbrapa.

I ndyhej gjithkúj, e as nji fëmijë s' dote me i ndêjë afër.

10. Molla e çartun.

Nji fëmijës i falne nji shpórtë molla aq të kuqe e të bukura sá me i hângrë me sŷ.

Por nji nder ato molla ishte e çartun.

I kishin pasë thânë, se nji mollë e çartun mbaston me prishë të tâna. Por aj fëmija. me mênde të vet, kujtote se gjith ato molla të shëndoshta do t' a shëndoshshin edhè atê qi ishte çartë.

I vûe prá të tâna bashkë. Mbas dý javësh muer me i xjerrë: por i gjet kalbë të tâna.

Atëherë i tha i ati: Këqyr, morè bír, si nji mollë e kalbtë ká çartë gjith këto molla. Xên prá e mbáje mênd, se mbaston nji shok i keq me çartë sá e sá të mirë.

11. Sahati.

Gjushit ja kândte fort sahatin e ja lypte ɒá prã t' et. Baba i dha fjalen, se do t' i blêj nji sahat në kjoftë se del mã i pari nder shokë në shkollë.

Gjushi u vûe gjith sá mujti me xânë sá mã mirë, e në mbarim të shkollve, kúr erdh koha e provëve, Gjushi duel mã i pari nder të tânë.

Baba ja mbájti fjalen, e i bleu nji sahat sermit të bukur fort; e mbî tê kishte shkrue kêto fjalë:

— Gjithmonë âsht koha me punue mbarë.

12. Ndîma e Zotit per Fëmijë.

Këqyr si shkon klluka
Me zogj rrethue;
Janë të njom' qi thue
Se nuk kan pshtim.

Por kúr shtergata
Zhgrehet per mnéri,
O kúr skyferi
Vjen fluturim,

Nget klluka e mjera,
Shtrîn kraht' e veta
E me atà fleta
Mbëlon zogjt e rri.

Njashtu prej qiellet
Fëmijn i soditë,
E natë e ditë
Rueji, o Zot, ti.

13. Puna çon ũ.

Liza kishte ndêjë nji paradite me duer nd' ijë, pá punue. Kúr erdh koha e mjesditës e thirri nâna me hângrë, u ankote se haenat ishin zië keq, e hângri pá kurr farë shijimit. Mbas buket e âma e çoj te kroni me lá petkat.

Kúr ne e mbrãmje erdh në shpië i dha me hângrë shka kishte teprue në mjesditë. „Oh sá mirë i paske goditë tesh!“ i tha Liza s' âmës; por e âma ja priti: „A e di pse? pse mbasdite nuk ké ndêjë pá punë, e puna të ká çue ũ. Këto janë tepricat e bukës qi kena pasë shtrue në mjesditë. Shife prá se buken, qi na falë Zoti, n' a kãnde kúr e fitojmë me mũnd; por kúr na shkon dita ndêjun, nuk duket e shieshme.

14. Nji túbë lule.

— A t' i kânde koket, moj njome?

— Po, Zotní.

— Po të nap prá nji koke, por m' a nep njat túbë lule qi paske mbledhë.

— Më ndij, por nuk mûndem.

— Po të nap dý. A po m' a nep? Trí, kater . . . sá të duesh. A po m' a nep prá?

— Ket túbë lule e kam mbledhë me ja çue gjyshes, qi ká êmnin sot, e nuk e nap për gjith koket e të tânë botës.

— Të lumtë, e bardha vajzë! Mbâj atà lule prá por eja se due me të falë nji grusht koke.

15. Trim e i mbarshem.

Dy fëmijë të vocrrë ngitshin mbas flutrave bregut të viës. Tuj marrë mbrapa fluturat, ju avitne tepër bregut, e ráne nd' ujë. Të mjerët filluenë me britë në kupë të qiellës e ishinë tuj u mbytë mbrêndë.

Shum vetë u dyndne tuj ndie at brimë; por mbassì nuk dishin not, ju dhimte vehtja, e s' guxoshinë me hĩ nd' ujë; e prandej filluene edhè atà me britë.

E ndjeu at zhurmë Gjoni, nji barí berresh qi qilloj atŷ pari, e ngau me vrep, u desh me të shpéjtë, rá nd' ujë, e xuer ato dy fëmijë.

Ja mbërrini mb' at ças edhè baba i atyne fëmijve, e kúr pau se Gjoni i pështoj fëmijtë, xuer me i dhânë do pare për ket ndérë.

Por Gjoni nuk i desht, e mos me ndie se gjindja rrite tuj e levdue, iku e shkoj te berret e veta.

16. Nádja.

Qe zbardhi drita:
Zogu po çohet,
E n' mâje t' gêmit
Rrin e shpuplohet;
Mandej prej shêndit,
Pá luejtun' vêndit,
Zotit i këndon.

Prej zogut të vocrrë
Xên tine, o fëmijë,
Zotit qi t' ruejti
Ndér' me i pertrîë.
Kshtû punen t' ânde
Gjith si t' a kânde
Zoti e békon.

17. Në pêndesë.

Shka ká ajò vajzë qi âsht strukë te shkalla e rri tuj kjá?

— Kján se nâna me motra tjera ká shkue me bûjtë te tez'a, e atê e ká lânë në shpië.

— Po shka ká bã qyqja qi nuk e kan marrë me védi?

— Shka ká bã? Ajò nuk ja vên mênden shkollës aspak, e déri tesh nuk ká xânë kurgjã.

Oh sá mirë kishte me kênë me ja bã njishtû gjith atyne qi nuk xehen për këndime.

18. Nji zog i mêçem.

Nji zotní mbate në shpië nji gardalinë të bukur e aq të dashtun, qi nuk ju dáte kurr, e herë i vîte në dorë, e herë i këcete mbî krye.

Nji ditë zotnija ishte tuj hângrë buk me do miq. Dera e kafazit ishte çilë e zogu duel, e si u suell nji herë rreth e rreth anës, shkoj e i ndêj mbî krye të zot.

Mb' atë kohë të tânë ishin tuj pie. Zotnija çoj goten e vet plot me vênë, e zogu këcej mbî buzë të sajë, uli skjepin e e kërkoj vênen.

Nuk piu veç se nji cirkë i shkreti; por me 'j herë e prishi, e këthej i déjunë në kafaz.

Mbas disá ditsh, qilloj prep Zotnija me do miq qi kishte thirrë në gostë, e u mundue me i dhânë prep me pië vênë zogut. Por gardalina e kishte mbájtë mênd ça pat hjekë të paren herë; prandej iku e hîni në kafaz pá e kerkue mã vênen.

Oh me kênë të tânë të mêçem si ajo gardalinë!

19. Nin'ja e drejtë.

„Eja edhè ti, Nine, nga“ i thanë nji vajzës qi ishte tuj hî në shkollë, do shoqe tjera, qi ishin mbledhë në fûnd të shkollës. „Ké ardhë mbë kohë: eja se diça dona me të kalxue; por me na dhânë fjalen se nuk i kalxon kerkúj.“

„As nânës?“

— Jo moj, kerkúj.

„Lênje prá se s' due me e ndie; nânës i kalxoj gjithshka e nuk i mbshehi kurrgjã.

Nânës kalxoni gjithska, o fëmijë, e mos bâni kurr ndoj punë qi me ju ardhë márre me e ndie kush.“

20. C dogj mîza.

„Nânë, nuk e kam thye une ket xham: e si kam pasë me e thye, qi tesh dy sahat jam tuj qepë njitû?“

Qishtû i tha Kusha nânës, qi kishte pasë ndie, se u thye nji xham, e hîni nd' odë me pa ç' u bã.

Por mbas këso fjalësh nâna u kujtue edhè mã mirë, e ja nguli sŷt së bijës e i tha: „Po pse po kuqe, prá? Ti ké dashtë me më rrêjtë e t' a shof rrênen në sŷ. Pse fole pá të thânë kush gjã? Diku të dogj

mîza. Aní prá sot s' ké me dalë nd' oborr me luejtë me shoqe."

As lotët, as të lutunat nuk mujtne me pështue Kushen.

21. Dy lundratarët.

Dy vetë mbájshin nji lundrë në nji lum qi kishte bã ujë shum. Njêni sish ishte i rí e i párrahun, tjetri plak e i mësuem gjith nduersh për punë t' ujit.

Nji ditë tuj shkue neper ujë páne prej së lergut se do të delshin me lundrë nen nji vig. Ishte punë e vështírë, e duhej dije e zêmrë shum.

Plaku e pau rzezikun e i briti të madhe shoqit: „Or ti, këqyr se po ndeshë mb' at vig; vên'ja mênden mos të marrin rriedha mbë njên anë, se gradis."

„Shko morè," i tha i riu, „Sá tutës kênke; këtû e atjè kena se si sjellim lundren sá të doena."

„Jo, i tha plaku, une ja dij ujit; njikëtû fillon rreziku; si të marrin lundra këtû, njashtû shkon."

Fjalët e plakut ishin të mira e të mêçme fort, por aj djali nuk i xûni besë; shtîni veshët në lesh e lëshoj lundren me shkue si desht vetë: i mãrri! Sá mbërrîni afër vigut e pau se nuk ishte mã punë me ndalë lundren; e muer rrjedha tepóshtë, permbysi lundren, e djali u mbyt nd' ujë.

22. Nji kacidh.

„Moj bardhe" i tha nji ditë e âma së bijs „ç' e ké bã kacidhin qi të ká falë tezja?"

„Ja kam dhânë nji fëmijs së keq."

„A me e bã së mirë?"

„Po, nânë: a nuk janë të madhit Zot edhè zogjt?"

„Na, e gjithshka âsht në ket botë, jena të Tenzot. Zot' ynë na thotë n' Unjíll se nuk i tretë mêndjet as mã i vogli zog.“

„Ani prá, nânë, aj fëmija i keq kishte xânë nji zog e dote me e çue me e shitë. Zogu bërtitte i ngrîti sá kû mûjte, u perplaste me ikë: por aj djali i kishte xânë skjepin mos me e lânë me bërtitë. E nuk drote se Zoti e ndiete zogun e shkretë, e do t' i epte ndeshkimin atij zêmrë-gurit.

„Zotit i shkon në vesh gjithmonë vaji i të shuemve, e ndeshkon të këqijtë. E shka bâne ti atëherë?“

„I dhaçë atij djalit kacidhin me lëshue zogun. Me e pasë pá, o Nânë, sá fort u bã në shênd i shuemi zog kúr i pështoj doret, ishe gëzue edhè ti.“

„Për njimênd ishe gëzue edhè une, e m' a ké kënaqë zêmren me ket punë qi ké bã. I madhi Zot i këqyrë me dashtnië gjith sêndet qi ká krijue; e na tuj pasë kujdes per këto sênde të mëdhá o të vogla qi të jenë, diftojm se duem të madhin Zot.

23. Nji qortim.

Her' mb' nji lule, her' mb' nji tjetrë
Shkote 'j blet' tuj fluturue;
Kúr vjen Tilja e ju afrue
Per me mujt' me e xânun mb' ta.

Por sá lulen' e perkiti,
Iku bleta per havá
E ksaj' vajzës, qi desht me e ngá,
Muer e i bâni ket ankim:

„Qýsh prej nadjet po mundohem
Me shtue gjãn. me mbájtun shpiën;
Vên'ja mênden e çalltien
Xên prej mejet, e mos m' nga.“

U topit prej ktvne fjalve
Tilja e shkret' e ju kuq f' tvra;
E ç' at'her' u bã pasqyra
E gjith t' mirës me gjith çalltim.

24. Dý shpija.

Njêna ká mbrêndë nji zotní qi flën gjith dîmnin: e në prendvérë kúr del me shetit kadal kadál, i vêhet mbrapa edhè shpija.

Tjetra ká mbrêndë nji zotní qi nuk shifet, âsht e bardhë krejt e rrumbullake, pá dyer e pá pexhere; e i zoti, kúr do me dalë, do të shpërthejnë murin.

25. Të vorfnit.

Në krye të nji rrugës ishin ndêjë dy të vorfën, qi shtrîshin doren udhëtarve me kujtue Zotin e me ju falë ndo 'j sênd.

Njêni ishte i verbtë, e tjetri i marrun kâmbësh, aq sá nuk mujte me qindrue mbë ta.

Ky i shkjepti i tha nji ditë atij shoqit të vet:

— Ti po e shef fort mirë se s' jena tuj fitue gjã, pse pak kush del këtû pari. A po ndien prá? Mue më punojn mirë sŷt, e tý kâmbët: ta shtijmë në punë ket gjã sênd qi na ká mbetë e kush e di se ká me na dalë mirë. Ti më merr mue në krah, e une kam me të kalxue rrugen kah do të vena; e njishtû kena me kërkue vêndet ku mblidhet gjind mã shum.

— Të lumtë goja, i tha tjetri, se mirë e ké mêndue s' e lãmë pá e provue.

Me ket ndimë qi këto të shkretë i epshin shoqi shojt, disì ju bâhej mã e léhtë e vështira qi kishin.

T' i ndimojmë prá shoqi shojt, e kena me pasë fuqí mã shum.

26. Hýjt.

Dielli, hâna e hýjt shifen në qiell. Kúr shëndrit dielli? Kúr shëndrit hâna? Kúr duken hýjt? Kúr shëndrit hâna, shifet edhè naten, por jo aq mirë si diten.

Hâna ndërron fëtyrë prórë; hera herë âsht rrumbullake e i thonë hânë plote; hera herë shifet veç gjŷsa; e disá herë duket si nji kmesë o drapen. Hera herë nuk shifet aspak. Hâna lén e prêndon.

Hýjt nuk shifen diten, e prá janë në qiell si hyjt e natës; por na nuk mund t' i shofim prej diellit, qi lëshon dritë fort mã shum se hýjt. Hýjt janë fort lerg prej nesh, prandej duken të vogjel porsì shkëndija qi xhixhillojnë në qiell. A mund të njehen hýjt?

27. Nji kashë e 'j lashë.

Këqyri token nen kâmb' t' mija
Me nji faqe si tepsija,
Qi per ditë ndrron vênd e mâsë;
Her' â gjŷs', her' shifet plot,
Her' t' n'i draqnit â në giasë
Déri sa nuk shifet dot.

28. Mos prek.

Âsht nji fëmijë qi do me prekë gjithshka, e then e çartë gjithshka përket.

Ka 'j herë e âma e merr me védi nder miq; por gjith kúj i vjen keq me ju hĩ mbrêndë aj fëmijë, pse e dijnë se para se m' u nisë aj fëmijë, nji rrêng do t' a bâjnë.

Në vênd se me ndejë në karrig, siellet neper odë, e me gjetë gjã mbî tavolina, nuk i mbaston me e pá me sŷ.

Çohet mâje gishtave, kacavirret merr ne dorë gjithshka, e ne e mbrâm ndo 'j sênd i bje në tokë.

At fëmijë kerkush nuk e do afër tavolinës së vet, kû âtht ndo 'j sênd qi thehet; e mos mujtt e âma me ja hjekë at ves, s' mund t' i shkojnë kúj mbrêndë se shoqet nuk e durojnë.

Dje njêna ja tha nder sŷ: Eja me më paë kúr të duesh, por, pásh kryet, mos e merr mã me védi atë camërllokun t' ând; âsht i dashtun sá të thuesh, por s' lên gjã pá thye.

Dý herë qi më ká kênë në shpië, më ká thye nji pasqyrë, nji saksië bilurit, e nji sahat.

Nâna e shkretë u kuq, e i vîte turp me pasë nji femijë kaq të mbrapshtë; por e mjera nuk ká faj.

Fajin e ká fëmija vetë, qi s' i xên shtati vênd kerkûnd, e per gjith ditë e bân nji të ré.

Duhet me i rá mbrapa fort këtij fëmijës, me e shterngue e me e mësue me punue mã me mênd, e sidomos me lânë vesin e keq qi ká me prekë gjith shka.

29. Fëmija e Zogu.

Shka ké, zog, qi rri kaqi idhun
Mb' at kafaz e nuk po këndon?
— Jam ktû mbrendë si 'j qên i lidhun,
Prandej zêmra më loton.

Fort i bukur. fort i d' lirë
Ky kafaz dikúr t' u duk:
— Se kam dijtë per kaq të vshtírë,
Ktu há helm mã shum se buk.

30. Rrica.

Fëmija tutës bâhet për gaz, si Toni qi ju dridh shtati, e s' guzon m' u ulë prej kariget pse pau nji mî nd' odë.

Po këqyre përséri! Mîni i shkretë, sá ndjeu zhurmen, u mundue me pështue védin, pá i bã fëmijës kurgjã; por fëmija nuk prãn tuj kjá e tuj britë në kupë të qiellës, si me pasë marrë shpija zjerm.

Tesh kan me ardhë gjindja e kan me ja vûe gazin, pse këso punësh i bân shpesh aj djalë.

Tesh vonë nji këlysh ju vûe mbrapa me luejtë me tê; e aj prej friget u mundue me hypë mbë nji shkallë të keqe, qi ishte pshtetë nji murit. Por sá vûni kâmben mbë shkallë të parë, muer anen e rá mbë nji hurthë, qi desht Zoti e s' kishte ujë shum sá m' u mbytë.

Në mos e largoftë prej védit ket rricë, pós se ká me e qestisë gjithkush, ká me i ndodhë ndo 'j dâm i madh.

31. Mbramja.

Përmbrapa malit
Dielli prêndoj,
Edhè 'j dit' jetet
Me tê qe shkoj.

Kadál prej fushet
Me dhí, me dhên
Tu' u njitë çobani
Përpara i vên.

Tui pallun lopa
Per viç shpejton,
Berlyken mzetnit,
Delja blegron.

E bulku lodhshem
Prej mũndit t' vet,
Zotit i falet
Për hae e shëndet.

32. Korpi i nierit.

Korpi i nierit ká shum gjymtyrë, rreshtue me bukurië. Në maje ká kryet qi pështetet mbë qafë. Anës përpara i thonë fyt.

Qafa e fyti njiten me trup. Anës përpara të trupit i thonë parzem; anës mbrapa, shpinë. Nen parzem âsht barku, e mbë dý anët andej e këndej janë ijtë.

Prej supave qi janë andej e këndej maje të trupit, dalin krahët, qi mbarojnë atŷ ku njiten me dorë.

Kryet, qafa, parzmi, supat, barku e shpina pshteten mbë shalë o koshë e mbë kerçikë, e këta të tânë pështeten mbî kâmbë.

Nieri ká hûndë, e me hûndë merr érë; ká sŷ e me sŷ shef· ká veshë, e me veshë ndien; ká giuhë e qellzë, e me giuhë e me qellzë ndien shijîmin e sêndeve; ká dej neper trup gjithkah e me ta ndien në të prekun.

Të marrunit érë, të pámit, të ndiemit, shijîmi, e të prekunit janë pês shiset e nierit.

Nji i dekun nuk shef, nuk ndien, nuk ká të marrun érë; nuk flet pse i mungon shpírti.

Prá shpírti e mba gjáll korpin t' onë.

Fëmijt' e mirë e kan shpírtin të bukur; e vocat e këqi e kan të ndyet e të përçudshem.

Të mundohena prá me kênë gjithmonë të mirë e t' urtë.

33. Nji kashë e 'j lashë.

1. Kúr ja mbërrij nepër t' zbardhun të dritës, zogjt galdojn, puntorët siellen prej mejet e veç priuesi nuk më shef. Kush âsht?

2. Nji popull i shpejtë, pá kâmb' e pá gojë e qi merr bâjë gjith diten' e ndérme, ku rri?

34. Shpija.

Prej shkollet shkoj fill në shpië t' ême. Aty gjëj nânen, motrat e vëllaznit' e mí, qi gëzohen e kënaqen kúr më shofin me sỹ.

Kah mbramja kthen prej punës edhè em atë, e une i dal perpara për me i kalxue se shka kam xânë në shkollë.

Em atë e em' âmë janë të dashtunit prindt e mí; prej tyne une kam lé e i kam çilë sỹt. Atà mundohen nat' e ditë për me më mbájtë, me më veshë e me më rritë me gjith të mira; por edhè une kúr kam m' u bã i madh, kam me punue për ta, e me ju bã ndimë në pleqnië.

Fëmija ká përlim me e dasht e me e ndérue prinden e vet, e mos me ja prishë zêmren kurr. Njaj fëmijë qi idhnon nânen e baben âsht faqezí.

Vëllau me motrë, e motra me vëllá do të duhen mirë, pse janë prej nji nânet e nji babet.

Fëmijt' e urtë gjithkush i do: edhè Zoti i békon: por të mjerët fëmijt' e këqí!

35. Shpiës s' ême.

Nuk t' sháj se e vocrrë,
Duke nder tjera;
Nuk t' sháj se e mjera
Jé pá lulzim.

Ngiat prindve t dashtunë
Me vëllá, me motrë
Ndêjun mb' nji votrë
Mb' tý gjêj pushim.

K'tu zêmra m' çilet
M' çilet' uzdaja.
Nder mure t' saja
Zêmra m' gazmon.

Për mue gjith tjerat
M' duket shkretië,
Jo njiket shpië
Zêmra s' ma ndrron.

36. Diten e êmnit të nânës.

Nji ditë mjeshtri me fëmijë të shkollës ishte tuj hî në katûnd, e Lipi i ishte rrasë mjeshtrit e s' prãte tuj i thânë:

— Të shkojmë në shpië, se âsht vonë.

— Kadál se shkuemë kadál.

Shka ké qi do me shpejtue kaq fort? e pveti mjeshtri.

Lipi uli sŷt e nuk bâni zã; por Tefa, i vëllaj foli per tê:

— Zotní, sot nâna ká ditën e êmnit.

— Për faqe të bardhë; njimênd paskeni arrësye me shpejtue.

Paskeni festë në shpië. Kênka êmni i nânës prá.

— Lipi uli kryet.

— Shka ká me të falë sot nâna?

— Më ká porositë nji pár kûndra, e sot ká me m' i dhân, ja priti Lipi me buzë në gaz.

— E ti ça do me i dhânë nânës për këtë dhuntië?

— Nuk kam kurgjã shka me i dhânë vetë, përgjegji Tefa.

— Si kurgjã! sa do pak nji túbë lule.

Lule kishe me i falë me gjith zêmrë, por nuk kena në kopshtë.

— Anì ɒrá eja me mue në shpië, e kam me të mbledhë nji túbë të bukur me ja falë nânës.

Lipi tuj këcye prej shêndit ju vûe mbrapa mjeshtrit, e me Tefen shkuene bashkë në shpië të tij.

Atŷ mjeshtri i çoj me 'j herë në kopshtë e me të shpejtë mblodh lulet mã të bukura ja dha Lipit.

— E tesh padè si ké me i thânë nânës kúr t' i apsh lulet!

Lipi mbet e këqyrte Tefen, si me e pvetë.

Tefa aj vetë s' dijte shka me thânë e këqyrte mjeshtrin.

— Mirë prá, tha mjeshtri; tesh po të mësoj une se si me i thânë; por a thue ké me i mbájtë mênd do vjersha.

— Po, zoti mjeshter, i tha Lipi.

— Mba vesht, prá. Ké me i thânë njishtu:

Diten e êmnit t' ând, o nân' e dashtun
Njiket túbë lule due me t' dhânë peshqesh:
Merri kto lule, o nânë; se jan' pasqyra
E nji t' madhes dashtnië qi ké prej nesh.

Kjo boj' e kuqe t' a difton dashtnimin.
Dashtniën prep éra t' a difton dahà.
Shprishi kto gjeth ká nji, lule per lule,
E zêmren' t' eme ké me e gjetë nder ta.

37. Diten e motmotit të rí.

Prindve.

Bab' e nânë — Zot, m' ké dhânë
Për me më rritë — Me më soditë
E ket ndérë — Përgjith herë
T' a mbáj mênd — Për gjith vênd.
Shum vjet' tjera — Porsì véra.
Rujmi mue — Me m' shêndue.

38. Vëllaznit.

Porsì luleve të Príllit,
Qi shpërthejnë e lulzojnë ngiet,
Ju bien rrezet e nji diellit
E nji tok' e vetme i qet.

Porsì lumi tuj shpejtue
Val' mbas valet njitas shkon.
Porsì zogu tuj punue
Njêni tjetrit i ndimon;

Qishtû, o vëllá, mb' ket shekull t' mbetun
Na jem' dy, por zêmra â nji;
Porsì n' qiell â 'j Zot i vetun
Nji do t' njehena une e ti.

39. Ndigiesa.

Cinit ja kândte fort mollat. Nji ditë hîni në kopshtë, e gjet shum kokrra për tokë, qi kishin rá prej pêmet.

Cini u ul me i mbledhë, por nuk e shtīni nëgojë as nji, edhè pse fëmija tjerë i thoshin me i kërkue.

„Me hângrë këto molla," thote me védi Cini. „më duhet me pasë fjalen e babës e të nânës; une s' e dij a janë pjekë edhè."

Fëmijt' i thoshin se janë pjekë, e nuk bâjnë keq.

Por Cini pargjegjte: „Ju prá po thoni se nuk âsht keq mos me i ndigiue babës e nânës, qi me kan thânë mos me i hângrë. Mã mirë nuk há kurr pêmë, se mos me i ndigiue babës e nânës."

Sá shkote tuj mêndue Cini njishtû, ja mbërrîni i àti e hîni në kopshtë. Cini sá e pau i duel përpara tuj ngã e i tha: „Babë, a më lên me e hângrë ndo nji këso mollash qi kam gjetë për tokë?"

„Jo bír," i tha i áti; „ti e di se pêmët qi kan rá për tokë nuk hahen; mûnden me kênë të çartuna, me të bã keq, e edhè me të mbytë; por mbassì ké ndigiue, tesh po të nap une molla të mira qi hahen;" e këputi vetë prej pêmet do molla të bukura.

Cini u shêndue, e i rá mirë se ndigioj, e muer vesht edhè se duhet gjithmonë me ju ndigiue të parve.

40. Kânga e gjelit.

Katund e mahallë!
Kikiki-riki
Erdh koha m' u njallë,
Vjen drita mbë nji.

Kush n' t' shtrueme mos t' ngelin,
Kikiki-riki;
Mos shâni prá gjelin
Se ndîhet me mëzi.

Veç t' smũnd' e të mbetun
Kukuku-ruku!
Mund t' ngiasin me fjetun
Gjith tjerët i çoj û.

Çou búlk e zotënië
Kukuku-ruku!
Se motin qi â shkrîë
Se gjêni mã ju.

41. Biseda.

Kúr shifni gjind pi flasin me shoqi shojnë, mos bâni zhurmë e mos ju bini nder fjalë.

Bân'ju t' urtë, të ndalshëm: e mbassì të mbarojn atà biseden e vet, atherë folni shka keni nevojë me folë.

S' duhet me çartë kuvêndin e huej, tuj pvetë pá mâsë e pá vênd; duhet me i lânë tjerët të mbarojn fjalët e veta, përpara se me i pvetë na e me ja nisë punve t' ona.

Kishte me bã mirë nâna mos me ju dhânë kurgjã n' i lypshi ndo 'j sênd kúr âsht xânë në punë të veta o tuj bisedue me kênd.

Mos folni vênd e pá vênd; gjuen'je mirë kohen me lypë shka doni, e keni me xjerrë mã kollaj.

Mos merrni vesin e keq me folë per punë qi s' ju përkasin, e m' u përzië nder bisedë të hueja.

Pritni me ju pvetë tjetër kush, e mbasandej folni me urtië e me zhdrivillim, por pá krénië.

Me folë âsht kollaj; por me folë mirë â vështír. Folni pak, e keni me gabue mã pak.

Përpara se me folë mêndoni mirë shka doni me thânë, e si do të folni, mos me folë marrië e mos me ju ecë fjala mbrapshtë.

Këqyrni si flasin gjindja e urtë; mbán'je mênd mire, e kúr â nevoja me folë shkoni mbas tyne.

42. Kùkulla.

Tuj lujtun Maruka me 'j kukull' me bojna,
Shum loj' e shum ojna po i delshin prej sì.
E merrte me védi, t' a puthte e shterngote,
Gjith diten i thote — „moj kukull', ç' jé ti“?

Por kuklla i pèrgjegjte, se fëmijve kurr loja
S' ju ngiatë, mb' sá goja-ju ndalet mb' nji cak.
Â shkruemun per lojna m'u ul' e m'u çue;
Djè plase per mue-sot s' t' duhem' aspak.

43. Të mësuemit mbarë.

„Shikjò, morè bír,“ i thote nji babë të birit, „tý të vjen rândë kúr të mësoj e të qortoj; por t' a dijsh se per të mirë t' ânde e kam.

Eja me mue në kopshtë: a e shef njatë dardhë njatjè? Sá i ká pêmët, sá të bukura e sá t' âmbla! Por eja tesh këtû. Këqvre njatë dardhë tjetrë mb' atë skâj, sá të vocrra e të këqija i bân dardhat.“

„E shka do me thânë, babë, këjò punë?“ i tha i biri.

„Do me thânë,“ ja priti i áti, se at dardhen e parë e kena punue, e kena kie e kena dëlírë. Këjò tjetra â rritë si ká dashtë vetë, pá i rá kush mbrapa. Njishtû edhè ti në daç me ja vûe veshin qortimeve të parve ké m' u rritë i mirë e i viefshem; por në daç me punue në védi ké me dalë për faqe të zezë.

Djali ju vûni mênden këtyne fjalve. e ç' atë ditë e mbrapa s' i muer për keq qortimet e të parve.

44. Çilja.

Çilja ká mbushë dymbëdhetë vjet e â bã si nji grue e mirë. Di me bã çarapë si tjerat, por edhè di me i arnue kúr shkyhen, xên me gjylpnér gojcat e fanelave, e bân shputë. Masandej, kúr i del ngae, bân me gjvlpnér kuleta, lidhca, dorca e sá e sá sênde tjera. Tesh dishka âsht tuj punue per prînd të vet.

Kthen facoleta, mësalla, riza, e di edhè me qendisë êmnin në tê. Vetë i qepë këmishat e veta e petkat, e njet komçe e sumbulla.

Këqyrë si punon nâna e gjyshja, e xên me bâ grykca e rrexe, e edhè me qendisë.

Kúr vjen grueja qi lán petkat, Çilja i xier teshat e pá láme, i njehë i përshkon e ja nep; mbasandej kúr i vîjnë, prep i njehë a kan ardhë të tâna.

Kúr e âma bân ndo 'j petk të rí, o arnon nji sênd të vjetër Çilia rri e shikjon.

Me ndie pulat tuj kokorizë, nget te furriku, mbledh voet, e ashtû të xéta ja çon s' âmës.

Kúr shîn oden sherbëtorja. Çilja i ndimon me hjekë pluhunin, me rreshtue karrigat e me vûe gjithshka në vênd të vet.

Shkon gjith kund t' a çojnë nâna me këqyrë ndo 'j punë; ndimon m' u veshë vëllaznit e vocrrë; ka 'j herë shkon edhè në dugajë me xânë me njoftë teshat e sá bâjnë, e me njehë paret.

Disá herë e âma ja lên në dorë asajë tefterin e i thotë me shkrue mbë tê sêndet qi blehen e me vue hesáp; e Çiles i vjen mirë se i duket se âsht bã e zoja me mbájtë shpiën.

45. Puna.

Thnegla t' pámen lerg agimin
Shkon nder lam' e neper fusha.
Rreth e rreth kërkon ushqimin;
Deri nata t' vĩn kërkon.

Marimanga tuj u mbshehun
Nder gardhiqe e neper gêmba,
Tuj lëshue pêj e liq t' pánjehun
Deri nata t' vĩn punon.

Mb' buz' t' nji strehet o m' kulm t' shpiës,
Rri dallëndysha tuj punue,
Tuj godit' rri çerdhen' fëmijs;
Deri nata t' vĩn punon.

O ju thnegla qi kërkoni,
O dallëndysh', o marimange,
Punen' t' uej jo mos e lëshoni —
Se kjo vajz me jú punon.

46. Shkolla.

1.

Une shkoj në shkollë. Në shkollë xã me këndue, me shkrue, me bã hesáp, e shum sênde tjera. Mos me xâne jes si shtâzë.

Për me xânë duhen libra.

Librat janë prej letret. Letra bâhet me zhele.

Librat kan shum fletë. Gjith e cila fletë ká dý faqe. Gjith e cila faqe ká numrin e vet. Mbë nji faqe ká shum rreshta. Rreshtat kan fjalët, se e cila fjalë ká bashkëza, e bashkëza shkrojla.

Libri ká bállin kû shkruhet êmni i tij — Âsht përkrejca ku rreshtohen sêndet qi permênden mb' atë liber. Bálli, mã të shumen e herës, âsht faqja e parë e librit; përkrejca. mã të shumen, vehet në fund; por ndo 'j herë vehet edhè në fillim.

Me e ruejtë librin mã mirë, shtihet në kartuç, e në shpinë i vêhet lëkurë o beze, e mbë tê shkruhet me shkrojla arit êmni i librit.

Me pré faqet e réja të librit, marr nji thikë kocit o drûnit.

Me shkrue më duhen pêndë, divit, letrë, libra e tjera.

2.

Ká gjith farë divitash. Une e kam madêmit, me anë per pluhun, e me gyp per pênda. Diviti âsht si nji tas kû qitet shtupa e mereqepit. Ká edhè divita pá shtupë, por janë me rrezik m' u derdhë mereqepi e me të ndye petkat e librat.

Pluhuni vien me térrë shkrimin. Në vênd të pluhunit perdoret edhè letra thithcë.

Në gyp vẽ pênden, por s' kam me e lân kurr pênden me maje përpjetë, pse mundet me më hasë dora e m' u thérë, jo me më xjerrë sŷt.

Mundet nieri me shkrue edhè me lapcë. Lapca prehet me brisk. Shêjet e lapcës hiqen me tul buket o me rriska gomet.

Me e njye tepër pênden në mereqep, lëshon piken e ndyen letren. Mos me e térrë shkrimin me pluhun o me letrë thithcë e me e mbyllë librin, ndyhet shkrimi. Shêjet e mereqepit hiqen tuj i krue me brisk.

Kam me ja vûe mênden mos me ndye letren me mereqep, as gishtat as petkat. Nuk kam me i lëpî me

giuhë pikat e mereqepit, pse bân keq e âsht gjä e ndyetë.

Une kam disá kartela. Kam letrë ortahe për me shkrue letra. Letrat qi shkruhen mbyllen në zarf. Ká zarfa qi kan rrethin me gomë; laget e mbyllet. Por kam pá me mbyllë letra me leskra brumit e dýll të kuq. Leskra e brumit laget me pshtymë; e dylli i kuq shkrîhet në flakë të qírit. Me unãzë (mhyrë) i vêhet shêji dýllit të kuq.

Unãza ká do shkrojla o fugure, qi lên mbë dýll të kuq kúr rraset mbë tê.

Leterës i bâhen vízat me rrigë drûnit o hekurit e me lapcë. Në vênd të këtvne vízave nerdorohet edhè nenvíza. Por me kênë letra e trashë nenvíza nuk shifet.

Mos me i marrë éra letrat prej tavolinet, ju vêhet sypri ndo 'j sênd i rândë.

Une letrat e librat i ruej në çâtë, e çâten e mbáj nd' odë.

Në shkollë shkruejmë edhè mbë drrasë o rrasë të zezë, me tempeshqír o me lapcë të bardhë. Shkrimi mandej hiqet me shpuzë o me sukull.

Kam me i mbájtë paster kartelat e mí e librat. S' kam me i shprish; s' kam me i shkarravitë o me i ndye. Me mbájtë gjith sêndet dëlírtë e në vênd âsht ndérë për ç' do fëmijë.

3.

Aj qi më mëson âsht mjeshtri. Une e due mirë mjeshtrin nse më bân të këndueshëm. Prindia më kan dhânë jeten' e korpit. Mjeshtri më nep jeten e shpírtit qi âsht mësimi. Prandej e due mjeshtrin si prind e mí. Kam me e ndérue, me i ndigiue, e kam m' u

ruejtë mos me ja çartë zêmren kurr. Kishe me kênë faqezí fort me e idhnue mjeshtrin.

Para se me shkue në shkollë kam me i vûe në vênd të vet librat e kartelat, e kam me ju marrë doren prindve. S' kam m' u ndalë rrugës kah të shkoj në shkollë.

Të hîemen në shkollë kam me hjekë fesin o kësulen: e kam me i thânë mjeshtrit: Nádja e mirë, zoti mjeshter. Shkoj e rrij në vênd t' em pá bã zã.

Zgidhi librat e këqyri shka më ká pasë dhânë me xânë mjeshtri.

Në shkollë ja vë mênden shka mëson mjeshtri mundohem mos me më pështue kurrnji fjalë qi mëson.

Nuk flas kurr me shokë: nuk los me ta; nuk gërgas tierët. Në shkollë duhet me ndêjë me urtië e pá zhurmë.

Kúr më pvetë mjeshtri i përgjegji pa u matë, por edhè pá krénië. Mos me e dítë i thâm shesh: Nuk e dij.

Të mbaruemen shkolla, mbledhi librat pá u ngutë. Kúr dal prej shkollet, nuk lëshohem vrap; Tuj dalë uli kryet i thâm mjeshtrit: Lamtu mirë, zoti mjeshter, falemi ndérës.

Rrugës nuk ndalem me shokë. Por shkoj fíll e në shpië. Falem me baben e me nânen, e pres me bã shka më thonë atà.

Me më pasë vue mjeshtri ndo 'j përlim, e bâj me kujdes të madh. E xã për mênd këndimin e ditës.

Por nuk due me xânë gjã pá marrë vesht. Kúr s' dij shka do me thânë ndo 'j fjalë, pves prinden. Hera herë i vë shêj fjalës e pves mandej mjeshtrin.

Nder dit, qi nuk ká shkollë, këndoj ndo 'j liber të mirë. Por nuk këndoj gjã pá pvetë prindt e mjeshtrin. Ká libra të mirë e libra të këqië. Edhè librat e mirë, nuk janë të tânë për fëmijë.

47. Zanãtet.

I madhi Zot ká kriue gjith sêndet. Nieri nuk krion gjã.

Nieri veç bân e goditë ndo 'j sênd.

Katrovaxhija me baltë bân katrova. shtama e çinija.

Magjvpi me baltë bân tulla e tjegulla.

Kthiessi me qebriq, me gur e me kelqere bân múr.

Kovaçi me hekur bân çilca, brava, dryna, reze e shum sênde tjera.

Mjeshtri i drûnit bân dyer, dallapë, rafta, e tjera raqje.

Kujxhija me ár e me serm bân vâthë, unãza, ngrîn armë, e shum bukurína.

Dhensi préj gurit xier shkrojla e fëtyra.

Búlku miell lînin n' arë.

Kazazi tier pêjt e lînit.

Pëlhursa me pêj bân pëlhuren.

Qepsa me pëlhurë lînit bân këmisha.

Vegsi me të tjerrun të lînit, të leshit e të mëndashit bân cohë e basma.

Qepsi prej cohet pret petka.

Mullîesi bluen grunin e e bân miell.

Simiçija me miell bân buken.

Punët qi bâhen prej dorës të nierit thohen punë doret.

Nieri me punue përdoron disá ndimsa.

Bulku then token me parmênd, me vangë e me shát; kositë barin me kosë; korrë grunin me drapen; pret drû me këmesë me sakicë o me spatë.

Qepsi pret cohen me gershânë, qepë me gjylpânë e i bjè petkave me ujtië.

Kundraxhiia pret lëkurenë e shollinë me thikë hjek thumatë me dána, biron shollinë me biz; lustron kundrat me brushë.

Mjeshtri i drûnit sharron dërrasat me sharrë, i lëmon me zdrukth; biron me turjelë; bân vijatë me gardhenë o me daltë.

Kthissi bân murin me mistrië e me çakiç.

Prehsi me qostrë prehë thika, brisq, këmesa, kîëza, sakica e spata.

Berberi rruen me brisk-rrues e pret flokët me gërshânë.

48. Nji kashë e 'j lashë.

Nelt prej rëve del nji gjarpen,
Then shkâmbïj e trêmb' gjithkênd,
E mandej bërtet kaq mnérshem
Qi i shkon zâni për gjith vênd.

49. Mos luej me shkrepca.

Mâja e shkrepcave ká nji zeher të fórt qi i thonë fosfor. Nji fëmijë qi i thoshinë êmnit Lush, muer nji ditë do shkrepca, i lagi e ndyu duert me ta. Mandej me atà duer të ndyeta muer nji copë buk e shkote tuj e hângrë. Me ças filloj me i dhimtë në zêmrë, sá s' mund të xête vênd kërkund. Erdh nâna erdh baba, erdhne kojshiët. Por kerkush s' kishte ça me i bã, pse s' dishin shka kishte.

Lushi kjáte, bertitte e u përplaste për tokë. Çuene e thirrne mjekun (heqiminë). Erdh mjeku e këqyri mirë e mirë e tha: „Djali âsht helmatisun me mâje shkrepcash.“ I dha bárna, por teper vonë; i shkreti Lush nuk pat pështim e diq tuj britë e tuj u përdredhë si nji bollë.

A e pátë? Lushi pat duert e ndyeta me lâng fosforit, lyu buken me ta e u helmatis. Anì prá mos lueni me shkrepca.

50. Gungaçi.

Në breg të nji liqênit rrite nji ditë nji djal' i rí gungaç, e gjuete peshk vetun. E páne do fëmijë faqezez e ja vuene gazin, pse i shkreti ishte njashtû i përçudshem. Por s' ngiati shum e mã faqeziu nder ta u rrëxue e rá nd' ujë. Mb' atë ças gungaçi hîni nd' ujë, kapi djalin, e pá drashtë aspak per védi e xuer prej liqênit e e pështoj prej deket.

Fëmijt u pênduene atë herë për gaz qi i kishinë vûe atij djalit zêmrë bardhë e i lypne të falun.

51. Rrênci.

Nji barí i vogel ruete delet. Nji ditë, me qestisë gjinden vikati sá ku mujt: „Ujku, ujku; po më ha kîjat!“

Tuj ndie ketë brîmë u mblodh gjindja mb' atë vênd; por djali i kishte rrêjt, e nuk kishte ujk kerkûnd.

Nji tjetrë herë erdh ujku përnjimênd.

Atë botë bariu filloj me britë në kupë të qiellës: „Ujku, ujku, kush-trim!“

Por kërkush nuk luejti vêndit, e ujku i muer kîjin mã të bukur.

Rrêncit nuk i xêhet besë as kúr e thot të drejten.

52. Rrêna.

Mos thuej rrêna kurr, o fëmijë.
E gjithmon' t' i késh në mënië.

Nji ndershkim â fort mã mirë
Se rrêncak ndokush me të thirrë.
Mos t' shkojnë mêndja se me rrêna
Fajin t' ând e mbsheh' permbrênda
S' vanon dita, gjã s' e ndalë,
E në fushë rrêna ká me dalë.
Por veç marrja ká me t' mbetë
E kund besë nuk ké per t' gjetë.
Edhè të drejten në kjoft' se e thue.
Per rrêncak kan me t' kujtue.

53. Vesha.

Kúr çohem prej të shtruemes, veshem me të shpejtë.

Perpara më veshte nâna, por tesh dí m' u veshë vetë.

Shpêndt e baktiia nuk kan nevojë për veshë; pse shpêndt kan puula e berret janë leshatake.

Nieri lén lakuriq; por Zot' ynë i ká dhânë mênde me dijtë e duer me punue; prandej prej disá bîmve të tokës e prej leshit të baktive, nieri din me ja bä veshen trupit të vet.

Çarapët, fanelat e petkat e zhgunit o cohet bâhen me lesh berresh.

Këjo këmishë qi kam në shtat e brandavekët janë të pamuktë; ká edhè këmisha e brakesha lînit; pamuku e lîni janë bîmë toket.

Kundrat këpucët e opangat qi mbathin katundarët ç' faret janë? Janë lëkuret të baktís.

Këqyr sá i mirë âsht i madhi Zot; sá mirë e do e e kujton nierin! Ká mbushë token me bîmë e ká falë stâzët veç me na vjeftë néve.

Kúj duhet me i pasë lakmí, e me thânë se âsht veshë mirë? Njatíj qi mbahet pastër.

54. Ushqimi.

Haeje a pija e mbajnë nierin gjáll.

Une há në nádje në mjesditë e në mbrámie.

Kúr ulem me hângrë buk, nuk lëshohem pá masë në hae, por há kadál e nierzisht, e nuk i ndyej gishtat me undyrë.

Të vjen të ndyet kúr shifen do njerz qi lëshohen mbas haejet si lugeten; nuk e díjnë atà të mjerët se, tuj hângrë teper, prishin védin e bíën të ligj.

Uji âsht nji pije e shëndoshtë e buka nji hae e mbájshme. E me se bâhet buka? Gruni qi âsht bîmë, shîhet, bluhet në mullî e bâhet miell; mandej me miell gatohet buka, xêhet brumi, njeshet e piqet në furrë. Buken masandej e hám me mish, me djathë, me kjumshtë e bylmete tjera.

Por të vobekët a kan me shka me e hângrë buken? Ah! jo. Atà të shkretët nuk mund të ngîhen as me buk thatë; prandej punë të mirë bâjn njata qi jau njesin doren me ndo nji lëmozhë.

55. I vorfni.

Jam alá i vogel — jam i pá gjã,
Pá buk gjith diten — tuj u fik' ûnit;
S' kam bab' s' kam nânen — Gjỹshja m' ká rá
Permbyz prej s' liget — Mbí 'j grusht byk grûnit.
E me m' dek' gjyshia — Ku i mjeri shkoj?

Kúr ju shtrîj doren — E tuj dridh' rrij,
Pse m' thoni, o burra — „Mos rri pá punë"?
Jam alá i vogel — Me punue s' dij.
Me kênë mã i rritshem — S' jau xã për dhunë.
Por kaq i vocerr — Ku mund t' punoj?

O djelm. qi delni — Me grá, me trima,
Mathun e veshun — Për bukurië
M' u pas dek' baba, — Me kên' jetima
A kish me kênun'— për jú mjeft zië?
Jam dath' e deshun — jam i páshëndet
E kush të mjerit — Doreu s' ma njet.

56. Perëndija.

Krijuesi i qiellës e i tokës âsht i madhi Zot. Aj i Lumi me nji fjalë të vetme ká krijue gjithshka shofim me sỹ e gjith shka âsht në shekull. Ket jetë qi kena e gjith të mirat qi na rrethojnë Zot' ynë na i ká dhânë.

E ku gjindet Zot' ynë?

Zot' ynë âsht në qiell, në tokë e gjith kûnd. Ku do me vojtë nieri, e ç' ka do me bã, Zoti e shef; edhè mêndimet e mbshehta e dishiret e zêmerës i di.

Perëndija na urdhnon me kênë të mirë, të drejtë e të ndigieshëm; na thotë m' u dashtë me shoqi shojnë si vëllazen, e mos me i bã keq kúj.

N' i ndigioshim të madhit Zot, ká me kênë e mira e jonë, mos i ndigioshim, mã zí për né.

57. Dora e Tenzot.

Vesh' me lule del Prêndvéra
E me rreze vo i rritë dielli;
Mbî gjith muej békue kjoft' Prilli
Qi na prûni gjith ket shênd.

Por qe duhija — tuj vishkullue
Gádi gjith lulet — na i ká farue?
Ah mos ankoni — gjind e pápjekun,
Se lulja e hjekun — La kokrrat në vênd.

U poq pêma e mbaroj gjethi
Edhè dîmni po na avitet;
E prej akullit topitet
Lis e pêm' e po mbaron.

Jo s mbaron pêma — nen akull fjetun
Per m' u pertrîemun' — fórcë ká me gjetun:
E kúr mot Prilli — t' kthehet' per s' rí
Per bukurí — del e lulzon.

Me t' pervujt e me dashtnië
T' madhit Zot t' ja puthim doren;
A t' çojn diellin a t' çojn boren
Per t' mirë t' on' gjith her' punon.

58. Kopshti.

Une te shpija kam nji kopshtë të bukur rreth e rreth n' avullië. Mbë trí anët i siellet rrokull nji tand, qi mbushet me rrush të mirë e t' âmbel. Baba e lagë tanden per gjith vjetë me gúr kálit e e shurfullon me e ruejtë prej dergjet.

Mbë tjetrë anë të kopshtit ká shum pêmë të mira, kumbulla, zerdelija, molla, bajama. Disá janë ngrehë rrash murit e e mblojnë krejt.

Kena gjith farë fiqsh: shëngjinsa, sulltan, tivaras, bajuna.

Ká edhè nji qershië, qi më knaqë në Qershuer; ká nji dardhë qi i pjek kokrrat në vjeshtë, të buta si tëlyeni e t' âmbla si mjalta; ká nji pjeshkë qi nuk e ká shoqen.

Kopshti âsht dá vullâj vullâj; e baba ká vûe në ta gjih farë përimesh: lakna, sallatë, kore, mardanoz, seler, groshë, rrepa, bathë, bizi, speca, pateixhana, tranguj, bastan, kunguj haesë, e gjith farë përimesh tjera.

59. Lulet.

Une për védi jam dhânë mã fort mbas kopshtit të luleve. E kam njimênd të vocërr, por të bukur fort.

Kam mbrêndë gjith farë lulesh: drandofille të bardha e të kuqe, qi lulzojnë do në Máj, do në Qershuer, do për gjith muej. Kam vjollca, lule vâthë, filcigena, lule alle, e do lule qi ju vjen éra e mirë gjethve.

Kam edhè lule mullaga, karajfila, jasemina, zymbyla, e rreth e rreth gardhit ká lule mustake.

Në mjedis janë zamakë, marshalloja, lule iqindí, e dý lule lejlekë qi janë rritë e janë bã si pêmë të mëdhá.

Në kopshtë të luleve kan xânë e bâjnë çerdhen për gjith vjetë bylbylat, qi këndojnë pá prã. Shkojnë e vîn për gjith vjetë, pse kerkush nuk i prekë. Me e ju përkitë çerdhen na mbytë baba.

Hera herë shkoj edhè une me punue në kopshtë; mîhi, dëlíri, e lagi lulet; e kúr âsht vapë e madhe rrí me marrë fresk nder lule.

60. Zamaku.

Permbî gjith lule
Qi dalin n' vérë,
Une zamakut
I bâj mã ndérë.

Â mbreti i luleve,
Â bukurië,
E me duk' t' ândshme
Shenjon pastrië.

Ká drandofillja
Duk' e shum érë,
Por me atò ferra
Doren' m' a thérë.

Vetun zamakut,
Kúr t' çilin véra,
Pá thér' pá t' vrámun'.
I ndîhet' éra.

61. Ditt e javës, e muejt e vjetës.

Shtatë dit e shtatë net bâjnë nji javë. Ditës së parë të javës i thonë e Diele: të dytës e Hane; të tretës e Marte: të katertës e Merrkúrre; të pêstës e Êjte; të gjashtës e Prênde; të shtatës e Shtûnde.

E Hanja i çoj fjalë të Martes me pvetë të Merrkurren a ká ndie e Êjtja se të Prêndes i ká thânë e Shtûndja qi âsht festë të Dielë.

Tridhetë dit, o atŷ pari bâjnë nji muej. Gjith i cilli muej ká êmnin e vet e po t' i permêndi rresht: Kallëndori, Frori, Marci, Prílli, Mãji, Qershori, Korriku, Gushti, Shtatori, Tetori, Nândori, Dhetori. Thaçë se këta muej kan tridhetë dit o atŷ pari; pse do kan tridhetë, do tridhetë e nji, e Frori ká njizet e tetë dit e disá herë njizet e nândë. Se i cilin muej sá dit ká e diftojnë këto vjersha:

Príll, qershuer, shtatuer, nândori
Kan se i cili dit tridhetë;
Veç ká frori 'j zet e tetë,
E gjith tjerët tridhet' e nji.

Dymbëdhetë muej bâjnë nji vjetë.

Vjeta ká kater stinë, ká tre muej për shoqe. Stinët janë:

Prêndvéra
Véra
Vjeshta
Dîmni.

Prêndvéra bjé në muej të Marcit, të Prillit e të Mãjit; véra në Qershuer, në Korrik e në Gusht; vjeshta në Shtatuer, Tetuer e Nânduer; Dîmni në Dhetuer, Kallënduer e Fruer.

62. Prêndvéra.

Dîmnit toka âsht thátë, pá bár e pá gjeth. Vjen prêndvéra e me 'j herë mungullon bari e dalin lulet. Pêmët veshen me gjeth e mbushen me lule edhè atà. Dielli fillon me xé mã fort, e fëmija mûnden me dalë me luejtë nd' oborr, në kopshtë e në livadhe. Kthejnë prej dheut të lerg zogjt e bukur, këndojn, godisin çerdhet nder kopshtîje, nder ograja e nder pýllna. Bretkocat bërtasin nder këneta, bletët dalin prej zgjojvé e shkojnë me mbledhë dýll e mjaltë nder lule të malit e të fushës. Të zbardhëmen drita bulku shkon me punue token.

Mbë ket stinë bienë Pashkët, i Shelbuemi e Rrëshajt.

63. Prêndvéra.

Filloj toka m' u përtrîë,
Mal e fush' â gjith blerim,
E prej bjeshkve tuj u shkrîë
Ulet uji pá pushim.

Del prej zgojsh e cénshmja bletë
Dalin thnegelat' per mel;
N' prak të derës nji plak i shkretë
O nd' oborr, m' u xémun del.

Këndojn bylbylat nder ograja
Tui punú per fole t' vet;
T' shkretin' búlk e mban uzdaja
Me i shkú mbar' njaj mund qi qet.

Këndo, bylbyl, mb' at giuhen t' ânde
Xéju n' diell, o i ngrîti plak,
Flutrò blet' gjith kah të kânde,
Mos u lodhni, thnegla aspak.

Punò, búlk, punò; hitija
Ká me t' dhân' jet' e pështim;
Vet' prej qiellet Perendija
T' çon mã t' dashtunin békim.

64. Véra.

Mbas prêndvérës vjen véra. At herë fillon për njimênd të xétit, e dielli djeg sá s' ká mã. N' arë shifen kalxit e grunit; piqen sá e sá pêmë, mollat, dardhat, kumbullat, zerdelijat, pjeshkat. Gjit sêndi gëzohet për të mira qi i madhi Zot shprazë përmbî tokë. Kúr dielli â tuj djegë token e tuj thá arët, vîjnë shínat e zbusin token e napin fuqië mã fort; duhijat e shtergatat dëlírin haván, e të mbaruemen shiu i madhi Zot na qet në qiell ylberin.

65. Véra.

Mb' rrîni véra, e tuj flakrue
Edîhet dielli per gjith vênd,
A prej drithit tuj blérue
Nrët u bãne t' gjitha n' shênd,

Mih' nd' arnaje katundari
Tuj lag' token me diers' t' vet
Qýsh prej nádjet kosatari
Tuj punu' n' livadhe pret.

Nen vap' t' diellit me hitië
Shko ti, o vajz', o grue shko:
Tuj korrë grunin me çalltië
Dorca dorca m' a vêndò.

Njiký mũnd qi shkon sá ndóra
Ká m' u nd'rrue shpejt n' pushim:
Kúr t' vîn akulli e t' bien bóra
Prej k' tij mũnd do t' keni pshtim.

66. Vjeshta.

Në vjeshtë fillon m' u shkurtue dita e m' u zgiatë nata; e ditë per ditë shkon tuj u freskue havája.

Nder ar' e nder kopshtije janë pjekë pêmët, e gjindia i mbledhin e i ruejn. Mã vonë bulqit thejnë token e e miellin persërí.

Mbassì të mblidhen pêmët e të vílet rrushi, fillojnë m' u zvérdhë gjetht e lëshohen e bienë në tokë.

Në vjeshtë zogjt, qi janë t' ardhun, nisen e shkojnë për dhéna tjera, ku âsht dîmni mã i butë, me kthye persërí në prendvérë.

67. Dallëndyshës.

Qe Shtatori tesh mã mb'rrîni.
E pa m' lânun nuk po ndale;
Ké me shku' ku lulxon vrrini,
Me dét tjer' me tjera male
Ké m' u falun' kah këndon,
Moj dallëndysha, qi shtegton.

Për gjith nádje vet' e ngrîta
Tuj çilë sŷt për me lotue,
Neper bór' e bryma t' shtrîta,
Tesh kujtoj se edhè për mue
At zãn t' ând e lëshon, si parë,
Me m' ankue, dallëndyshë shtegtare.

Ndoshta 'j kryq, kúr t' vîn prêndvéra,
Ké me gjetun mbî ket truell;
Përmbî tê, dallëndysh' e mjera,
Ndalu 'j herë, se fati t' suell.
M' lut pushim, mb' at giuh' qi ké.
Moj Dallëndysh' shtegtare e ré.

68. Dîmni.

Lulet kan mbarue, gjetht e pêmve kan rá. Mal e fushë â mbëlue per gjith vênd me bórë. Ujnat janë ngrî. Zogjt kan ikë, e kan lânë pýll' e ograja, e nuk na kënaqin mã atò kângë të bukura; havája âsht e ftoft, e të pîn gishtat.

Por mos kujtoni, o fëmijë, se i madhi Zot ká hjekë dorë prej nesh. Me korrë të vjeshtës, na ká dhânë shka kena nevojë me e shkue motin dîmnit. Deles i â rritë leshi; edhè shtâzve tjera ju â trashue qymja e â bã mã e shoeshtë. Njishtû Dora e Zotit jau ká pré ka 'j petk për dîmen. E kúr reshë bórë shum, a nuk âsht bóra si nji jamullí qi Zotvn ja shtron tokës me e mbájtë xét e mos me e ngrî prej akullit?

69. Dîmni e plaku.

Neper fush' e neper male
Frv̂n murlani me stuhí;
O murlã, at' frŷmen ndale.
Ndalu, akull, mos me ngrî;
Mos m'a ngrîni ket pikë gjak.
— Struku, struku, i shkreti plak.

Po del dîmni me kosë ndórë,
Gjeth e bár i ká kositë;
Qet balkoni pjalm e bórë;
E plak shkreta, tuj merdhitë,
I thotë védit me zã pak:
Struku struku i shkreti plak.

o o o

Mësalla e sêndeve.

(Të shinjume me * janë vjersha.)

Faqe

Zãnlidhije . . . . . 4—73

Këndime.

Nr.

1. Zina 74
2. Vajza e dhimshme 74
3. Bleta 74
*4. Puna 75
5. Lulet e pêmët 75
6. Vllau i dashtun 76
7. Fëmija i dëlirët 76
8. Tenzot 76
9. Zhárgoja 77
10. Molla e çartun 77
11. Sahati 77
*12. Ndima e Zotit per Fëmijë 78
13. Puna çon ũ 78
14. Nji túbë lule 79
15. Trim e i mbarshem 79
*16. Nádja 80
17. Në pêndesë 80
18. Nji zog i mêçem 80
19. Nyneja e drejtë 81
20. I dogj mĩza 81
21. Dy lundratarët 82
22. Nji kacill 82

Nr.		Faqe
*23.	Nji qortim	83
24.	Dý shpija	84
25.	Të vorfnit	84
26.	Hýjt	85
*27.	Nji kashë e 'j lashë	85
28.	Mos prek	85
*29.	Fëmija e Zogu	86
30.	Rrica	87
*31.	Mbramja	87
32.	Korpi i nierit	88
33.	Nji kashë e 'j lashë	88
34.	Shpija	89
*35.	Shpiës s' ême	89
36.	Diten' e êmnit të nânës	90
*37.	Diten e motmotit të rí	92
*38.	Vëllaznit	92
39.	Ndigiesa	92
*40.	Kânga e gjelit	93
41.	Biseda	94
*42.	Kúkulla	95
43.	Të mësuemit mbarë	95
44.	Çilja	96
*45.	Puna	97
46.	Shkolla	97
47.	Zanatet	101
*48.	Nji kashë e 'j lashë	102
49.	Mos luei me shkrepca	102
50.	Gungaçi	103
51.	Rrênci	103
*52.	Rrêna	103
53.	Vesha	104
54.	Ushqimi	105
*55.	I vorfni	105
56.	Perendija	106
*57.	Dora e Tenzot	106

Nr. Faqe
58. Kopshti 107
59. Lulet 108
*60. Zamaku 108
61. Ditt e javës, e muejt e vjetës 109
62. Prêndvéra 110
*63. Prêndvéra 110
64. Véra 111
*65. Véra 111
66. Vjeshta 112
*67. Dallëndyshës 112
68. Dîmni 113
*69. Dîmni e plaku 113

o o o

BKSH